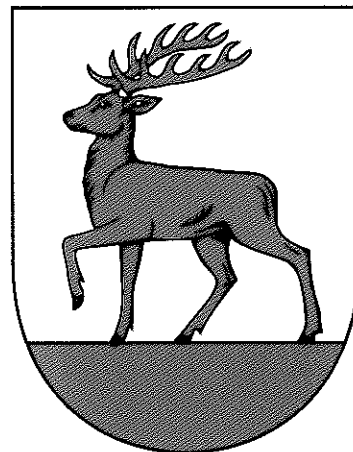

Załącznik Nr 1 do Uchwały
Nr XIX/26/2008 Rady
Miejskiej w Rzepinie
z dnia 13.06.2008

STRATEGIA ROZWOJU GMINY RZEPIN na lata 2008-2015

Rzepin 2008

Przygotowano na zlecenie Urzędu Miejskiego w Rzepinie przez:

Agencja Wspierania Inicjatyw Lokalnych S.A.
ul. Polska 14
60-595 Poznań

WPROWADZENIE

Przygotowanie podstawowego dokumentu strategicznego jednostki terytorialnej, Strategii Rozwoju Miasta i Gminy, jest procesem długotrwałym i skomplikowanym. Otwarty charakter dokumentu oraz jego forma (wyrażenie zbioru potrzeb) powoduje konieczność szerokiego zaangażowania społecznego oraz pozyskania opinii na temat oczekiwań rozwojowych.

Miasto i Gmina Rzepin zmierzyć się musi w latach 2008-2015 z szeregiem istotnych problemów społecznych i technicznych, wśród których wymienia się m.in.: migrację ludności z obszaru Gminy, słabo rozwiniętą infrastrukturę techniczną i społeczną. Strategia rozwoju formułuje te problemy oraz proponuje sposoby zmiany istniejącego stanu rzeczy.

Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Gminy Rzepin na lata 2008-2015 wskazuje podstawowe cele strategiczne, planowane do realizacji w założonym okresie oraz sposoby ich wdrażania. Niezbędne jest współdziałanie władz samorządowych oraz społeczności lokalnej dla efektywnego wprowadzenia w życie przyjętych zapisów. Strategia, jako dokument „żywy” i podlegający aktualizacji w pewnych odcinkach czasu ulegać będzie z pewnością korektom dostosowującym ją do zmieniających się warunków otoczenia. Korekty te nie będą jednak wykraczać poza zakres założonych celów strategicznych.

Misją Gminy Rzepin jest dążenie do rozwoju ekonomicznego Gminy i podmiotów w niej gospodarujących, z wykorzystaniem korzystnego, nadgranicznego położenia i przy poszanowaniu bogactwa środowiska naturalnego.

W obliczu okresu programowania funduszy strukturalnych UE w latach 2007-2015 koniecznością staje się lepsze wykorzystanie dostępnych środków. Strategia wskazuje sposoby realizacji celu, jakim jest poprawa absorpcji funduszy unijnych. Dokument formułuje ponadto podstawowe obszary wymagające zmiany stanu istniejącego, wśród nich są działania na rzecz poprawy infrastruktury technicznej i społecznej, rozwoju gospodarczego Gminy oraz podniesienia poziomu życia mieszkańców.

Wdrożenie strategii, właściwe monitorowanie jej realizacji (zwłaszcza pod kątem efektywności działań) oraz pozytywne zakończenie planowanych przedsięwzięć przyczyni się do poprawy komfortu życia mieszkańców.

I. METODYKA PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

I.1. Struktura strategii

Strategia powinna określać cel, jakim jest rozwiązanie określonych problemów społecznych (czyli np. poprawa sytuacji ludzi starych, niepełnosprawnych lub zmiana na lepsze wybranych obszarów życia społecznego np. mieszkalnictwa) oraz sposób, w jaki można go osiągnąć. Bardzo ważne jest określenie wskaźników, według których oceniamy zmiany.

Podstawowe zasady strategii to:

- ekonomia sił i środków (ocena ilości i jakości zasobów ludzkich, materialnych i finansowych oraz rezerw na wypadek przedłużania się działań lub konieczności ich intensyfikacji),
- zespolenie wysiłków (ludzi, środków, pieniędzy),
- zachowanie swobody działań w sytuacjach krytycznych,
- inicjatywa w sytuacjach nieprzewidzianych.

Na strategię składa się: diagnoza, cel strategiczny (ogólny), cele szczegółowe (operacyjne), metody realizacji celu (zadania i projekty) oraz harmonogram.

Diagnozy należy dokonać dwukrotnie. Najpierw szukając uzasadnienia ideowego dla dokonywanej czy zamierzonej zmiany. Potem, kiedy formułuje się cele strategii, szczególnie cele szczegółowe. Wówczas opracowanie diagnozy wymaga:

- danych statystycznych z wiarygodnych źródeł,
- rozkładu tych danych w czasie, aby zaobserwować tendencje danego zjawiska.

Brak bazy informacyjnej uniemożliwia podejmowanie trafnych decyzji. Ustalenie priorytetów nie może opierać się na intuicji władz lokalnych lub danej społeczności, ani być skutkiem presji partii politycznych. Najlepszy dostęp do danych mają z reguły departamenty polityki regionalnej odpowiedniego województwa.

Cechy diagnozy:

1. Diagnoza musi uwzględniać cały kontekst społeczny i gospodarczy, w jakim funkcjonuje społeczność lokalna. Ważna jest nie tylko sytuacja materialna, ale też warunki i rynek pracy, stan środowiska naturalnego, bezpieczeństwo, opieka zdrowotna, edukacja, kultura, komunikacja i obiekty turystyczne oraz infrastruktura handlowa, mieszkaniowa, a także porównanie sytuacji danego województwa,

powiatu i Gminy z pozostałymi. Powinna powstać problemowa „mapa” województwa, powiatu i Gminy, ukazująca ich silne i słabe strony.

2. Diagnoza musi uwzględniać i wskazywać zasoby zarówno materialne, jak ludzkie, a także organizacyjne. Te już istniejące i potencjalne.

3. Diagnoza musi uwzględniać tendencje, kontekst czasowy.

4. Istotnym jest utrzymanie aktualności diagnozy i strategii.

Cele strategiczne (ogólne). Należy dążyć do tego, aby był jeden, główny cel strategii i stanowił dla danej społeczności istotny element ładu społecznego. W przypadku Strategii Gminy wskazane jest wyznaczenie kilku równorzędnych celów strategicznych.

Cele szczegółowe (operacyjne). Stanowią one konkretyzację celów strategicznych oraz ich rozwinięcie w kierunku większego stopnia szczegółowości. Realizacja poszczególnych celów operacyjnych jest możliwa poprzez wyznaczenie właściwych zadań i projektów.

Metody realizacji celów. W ujęciu strategicznym cele są realizowane poprzez wyznaczenie zadań dla każdego z celów oraz przypisanych im projektów. Realizacja zadań wpływa na wdrażanie celów, z których zadania i projekty wynikają.

Harmonogram. Harmonogram musi uwzględniać preferencje partnerów oraz wszystkie bariery, których pokonanie może odwlekać zakończenie działań.

- pierwszy etap przygotowawczy – mobilizacja sił i środków, operacjonalizacja celów, ustalenie zasad współpracy z partnerami, ustalenie liderów i osób odpowiedzialnych,
- drugi etap działanie – bezpośrednia realizacja celu,
- trzeci etap – porównanie działania i jego celu z osiągniętymi rezultatami według wcześniej przewidzianych i przyjętych wskaźników.

I.2. Charakterystyka planowania strategicznego

Proces strategicznego planowania Gminy Rzepin przeprowadzono według metodyki uwzględniającej szeroki współudział społeczności lokalnej w tworzeniu strategii rozwoju Gminy. Przy opracowaniu strategii rozwoju Gminy Rzepin oparto się na kilku fundamentalnych zasadach. Pierwszą z nich jest zasada **planowania partnerskiego** opartego na osiąganiu konsensusu przy podejmowanych decyzjach. Jednocześnie zachowana była **zasada otwartości przygotowywanych kierunków rozwojowych**, co zwiększyło społeczną akceptację decyzji. Kolejną zasadą przestrzeganą przy opracowaniu strategii rozwoju była **zasada kreatywności i innowacyjności spojrzenia na**

uwarunkowania. Kreatywne podejście oparte na znajomości istniejących uwarunkowań formalno-prawnych daje możliwość określenia własnej drogi rozwoju dostosowanej do specyficznych uwarunkowań rozwoju Gminy.

Opracowana strategia rozwoju zawiera cele strategiczne pierwszego rzędu, które zostały rozwinięte w celach bardziej szczegółowych drugiego rzędu. Zadania zawarte w strategii rozwoju służą realizacji zakreślonych celów strategicznych. Cele strategiczne wraz z zadaniami stanowią podstawę do sformułowania programów rozwojowych na poziomie Gminy.

Tworząc strategię przestrzegano zasady, aby władzom Gminy nie przypisać roli centralnego planisty w warunkach samodzielności i niezależności różnych podmiotów działających na terenie jednostki. Przy funkcjonującym systemie politycznym opartym na demokracji i mechanizmach gospodarki rynkowej rozwój sytuacji na poziomie Gminy jest wypadkową oddziaływania wielu niezależnych czynników. Czynniki te są w uwarunkowaniach zewnętrznych kształtowane przez podmioty regionalnej i krajowej sceny społeczno-politycznej.

Nieodzowną zasadą jest też zachowanie **konsensusu wokół misji i celów rozwoju**. Przestrzeganie tej zasady będzie owocowało na poziomie Gminy zgodnością działań. Przy opracowaniu strategii przyjęto założenie, że głównym celem władz Gminy jest organizowanie współpracy i stwarzanie warunków dla wspólnego realizowania strategii rozwoju.

Przy formułowaniu celów strategii rozwoju i zadań realizacyjnych wzięto pod uwagę funkcjonujące uwarunkowania prawne, które określają ogólne ramy możliwych rozwiązań zaproponowanych w strategii rozwoju. Opracowana strategia jest **dokumentem otwartym**. Oznacza to, iż nie jest to dokument dany raz na zawsze, ale wraz z upływem czasu będzie wymagał uaktualnienia i adaptacji do zmieniających się warunków.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY

II.1. Analiza położenia geograficznego Gminy

Gmina Rzepin położona jest w zachodniej części Polski, w strefie przygranicznej z Niemcami. Odległość Rzepina do najbliższego przejścia granicznego Frankfurt Oder / Słubice oraz Świecko wynosi ok. 20 km.

Gmina stanowi część województwa lubuskiego, wchodząc w skład powiatu słubickiego. W latach 1975-1998 administracyjnie Gmina należała do woj. gorzowskiego.

Miasto i Gmina Rzepin sąsiaduje z następującymi Gminami:

- na zachodzie z Gminą Słubice,
- na południu z Gminą Cybinka,
- na wschodzie z Gminą Torzym, która należy do powiatu sulęcińskiego,
- na wschodzie z Gminą Ośno Lubuskie,
- na północy z Gminą Górzycą.

Położenie siedziby Gminy – Rzepina określają następujące współrzędne geograficzne: 52° 21' N 14° 50' E. Rozciągłość południkowa Gminy, z północy na południe, osiąga wartość 10' 20", a rozciągłość równoleżnikowa, ze wschodu na zachód, 15' 10". Rozciągłość Gminy z północy na południe wynosi ok. 19 km, a ze wschodu na zachód ok. 17,5 km.

Podział fizycznogeograficzny Polski wg J. Kondrackiego sytuuje Gminę Rzepin na obszarze Europy Zachodniej, prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji Pojezierza Południowobałtyckie, makroregionu Pojezierze Lubuskie, mezoregionu Równina Torzymska (Równina Rzepińska). Gmina leży w strefie krajobrazu młodoglacjalnego, ukształtowanej przez lądolód fazy poznańskiej zlodowacenia bałtyckiego.

Podział Polski na regiony klimatyczne wg W. Okołowicza sytuuje obszar Gminy w rejonie śląsko – wielkopolskim, w którym występuje łagodny klimat o cechach oceanicznych. Teren Gminy położony jest w zlewni rzeki Ilanki, należącej do dorzecza Odry.

Największym ośrodkiem osadniczym Gminy jest miasto Rzepin. W mieście znajduje się siedziba władz samorządowych. Gminę podzielono na dziesięć sołectw. Gmina zajmuje obszar o powierzchni 191,11 km². Pod względem wielkości należy do średnich Gmin województwa.

Rzepin jest ważnym węzłem komunikacyjnym komunikacji kolejowej i drogowej. W Rzepinie krzyżują się linie kolejowe ze wschodu na zachód (trasa międzynarodowa relacji Moskwa – Warszawa –

Berlin) i z północy na południe, Szczecin – Śląsk, stanowiąc element Nadodrzańskiej Magistrali Węglowej. W Rzepinie znajduje się ostatnia stacja przeładunkowa na pograniczu zachodnim.

Gmina położona jest przy drodze krajowej nr 2, będącej częścią łączącej Europę Zachodnią i Wschodnią trasy tranzytowej E-30 oraz przy drogach wojewódzkich Nr 134 i 139.

Gmina charakteryzuje się atrakcyjnym położeniem turystyczno-przyrodniczym. Ukształtowanie powierzchni Gminy, tak jak inne obszary pojezierzy, cechuje bogactwo form, które swą genezę zawdzięczają działalności lądolodu skandynawskiego, wód roztopowych, procesom peryglacjalnym i działalności rzek. W obrębie tego obszaru można wyróżnić trzy jednostki morfologiczne. Są nimi wysoczyzna moreny dennej, równina sandrowa, dolina rzeki Ilanki. Cechą charakterystyczną Gminy Rzepin jest znaczny stopień lesistości, przekraczający połowę całego obszaru Gminy. Najważniejszą formacją leśną jest tzw. Puszcza Rzepińska.

Wysoczyzna morenowa występuje w północnej i północno – zachodniej części Gminy w okolicy wsi Serbów, Kowalów, Radów i Lubiechnia Wielka. Wysokości bezwzględne osiągają tu ok. 105 – 110 m n.p.m. Powierzchnię wysoczyzny urozmaicają liczne niewysokie wzniesienia o łagodnie nachylonych stokach. Wysokości względne dochodzą do 5 – 10 m. W obniżeniach między wzniesieniami występują zagłębienia bezodpływowe, miejscami wypełnione wodą. Dużą część wysoczyzny stanowią obszary równinne i faliste. Powierzchnia wysoczyzny obniża się w kierunku południowym i południowo-zachodnim. Wschodnia jej część na linii Rzepin – Lubiechnia Wielka opada stromą, dobrze widoczną w terenie, krawędzią w kierunku doliny rzeki Ilanki. Wysoczyzna morenowa zbudowana jest z gliny, którą zdeponował lądolód fazy poznańskiej zlodowacenia bałtyckiego. Gлина osadzała się pod lądolodem. Świadczą o tym, mała ilość materiału żwirowego, mała ilość głazików, duża ilość materiałów pylastych i ilastych. Na powierzchni glina jest miejscami przemyta, co powoduje zwiększenie w niej zawartości piasku. Miejscami na powierzchni spotkać można glazy narzutowe, które są pochodzenia ablacyjnego. Na południu i południowym – zachodzie Gminy w okolicy wsi Gajec, osady Rzepinek, w okolicy miasta Rzepina oraz na wschodzie Gminy występuje równina sandrowa. Jej powierzchnia wznosi się na wysokość 50-70 m n.p.m. Obszar równiny sandrowej rozcinają liczne rynny glacialne, zagłębienia wytopiskowe, dolina rzeki Ilanki oraz dolinki cieków wodnych spływających do rzeki Ilanki. Rynny glacialne nierówne dno oraz strome zbocza. W ich najgłębszych miejscach występują często jeziora polodowcowe typu rynnowego. Geneza rynien polodowcowych związana jest z erozyjną działalnością wód subglacialnych. Równina sandrowa zbudowana jest z piasków i żwirów oraz piasków gliniastych. Zostały one osadzone przez wody fluwioglacialne spływające z topniejącego lądolodu fazy poznańskiej zlodowacenia bałtyckiego, którego czoło, u schyłku plejstocenu zatrzymało się na linii pagórków czołowo – morenowych przebiegających od Słubic w kierunku Ośna Lubuskiego i Sulęcina. Miąższość

piasków i żwirów sandrowych jest zróżnicowana od kilku do kilkunastu metrów. Osady te spoczywają na glinie morenowej. Zagłębienia wytopiskowe są świadectwem wytapiania brył martwego lodu. Wypełnione są utworami organicznymi lub wodą.

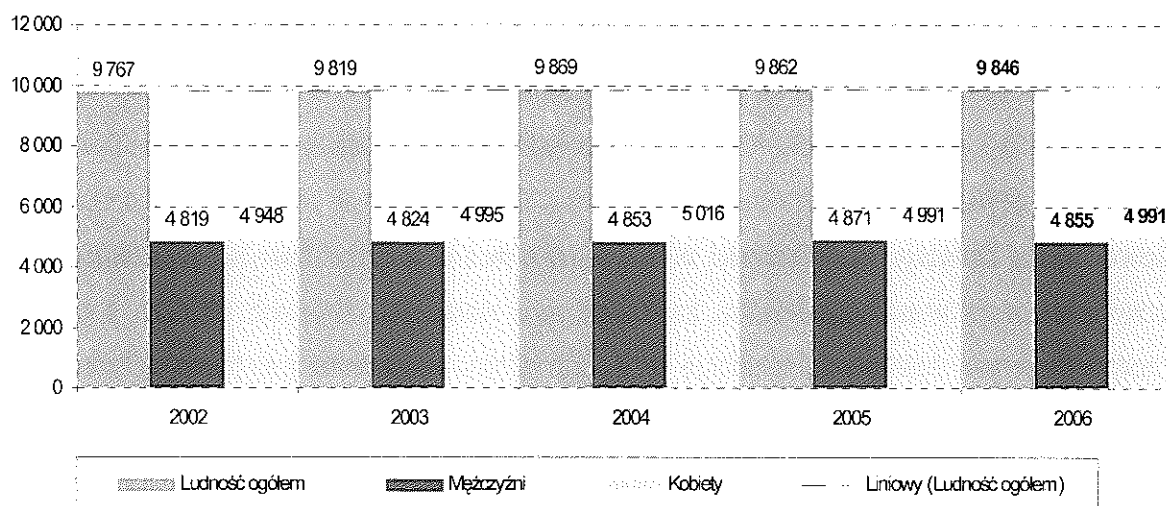
W środkowej i w środkowo – wschodniej części Gminy występuje rozległe obniżenie doliny rzeki Ilanki. W okolicy Rzepina dolina ma orientację południową (północ-południe), poniżej miasta orientację równoleżnikową (wschód – zachód). Szerokość doliny waha się od 150m na odcinku Łysa Góra – Staroścín do 1200 – 2000 m w okolicy miasta Rzepina. Zbocza doliny osiągają spadki od kilkunastu do kilkudziesięciu procent. Rozcięte są przez liczne dolinki erozyjne. Dno doliny wznosi się od 52,8 m n.p.m. w okolicy Łysej Góry do ok. 40 m n.p.m. w południowo – zachodniej części Gminy. Dolina Ilanki wciną się w powierzchnię sandru na głębokość ok. 20 m. Rozcina w niektórych miejscach utwory pochodzące ze starszego zlodowacenia. W dolinie rzeki można wyróżnić dwie teresy erozyjne. Wyżej wzniesiona starsza terasa nadzalewowa, zachowała się w nielicznych miejscach. Młodsza, pochodząca z holocenu, terasa zalewowa jest dobrze rozwinięta. Dolina rzeki Ilanki jest formą poligenetyczną, kształtowana przez różne procesy rzeźbotwórcze. Największą rolę w rozwoju doliny miały plejstocene erozyjna działalność wód subglacialnych i wód fluwialnych. W holocenie dominowały erozja rzeczna, procesy stokowe na zboczach doliny, proces akumulacji osadów rzecznych i torfu na obszarze terasy zalewowej.

II.2. Charakterystyka potencjału demograficznego

Gmina Rzepin należy do grupy średniej wielkości Gmin miejsko-wiejskich. Obszar Gminy zamieszkuje 9846 osób (stan z dnia 31.12.2006 r.). Wśród ogółu mieszkańców Gminy nieznacznie więcej jest kobiet – w 2006 roku stanowiły one 50,69% ogółu ludności, czyli 4 991 osób, przy 4 855 mieszkańcach płci męskiej. Analiza stanu ludności z lat 2000 - 2006 wskazuje na lekki trend wzrostowy trwający do roku 2004, który w dwóch kolejnych latach (2005-2006) uległ odwróceniu. Większe fluktuacje stanu ludności dotyczą mieszkańców płci męskiej, liczba ludności płci żeńskiej charakteryzuje się większą stabilnością.

Stan ludności - Gmina ogółem	2002	2003	2004	2005	2006
Ludność ogółem	9 767	9 819	9 869	9 862	9 846
Mężczyźni	4 819	4 824	4 853	4 871	4 855
Kobiety	4 948	4 995	5 016	4 991	4 991

Tabela. Stan ludności Gminy Rzepin w ujęciu ogólnym, w latach 2002-2006; źródło: GUS

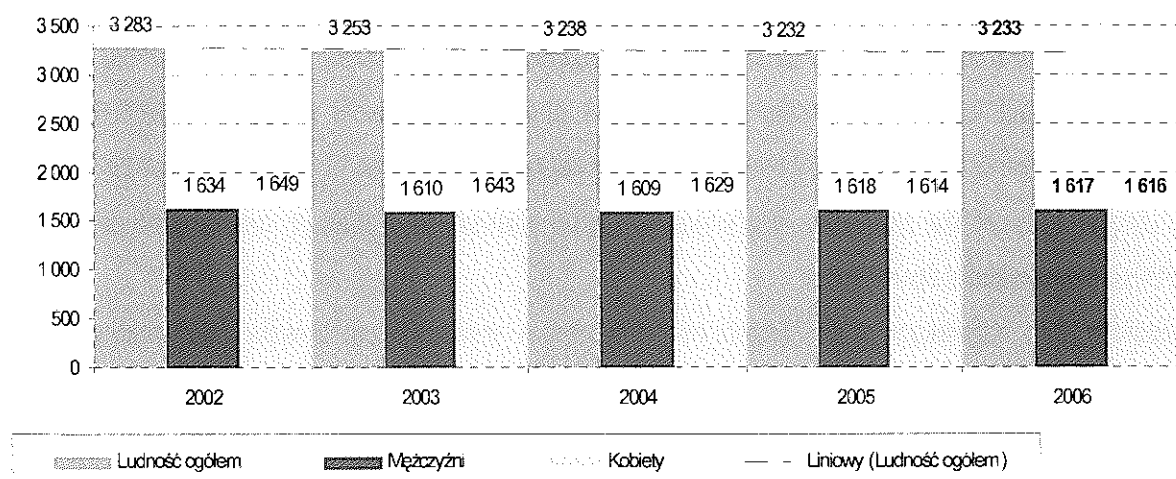

Wykres. Stan ludności Gminy Rzepin w ujęciu ogólnym, w latach 2002-2006; źródło: GUS

Obszar wiejski Gminy Rzepin cechuje się powolnym, acz systematycznym spadkiem liczebności zamieszkującej go ludności. W 2006 r. sołectwa w Gminie Rzepin zamieszkiwały 3 233 osoby, przy czym nie zaznaczyła się przewaga liczebna żadnej z płci. W ujęciu historycznym dostrzegalny jest szybszy odpływ ludności płci żeńskiej, w stosunku do grupy mężczyzn. Najczęstszym kierunkiem migracji dla ludności wiejskiej jest miasto Rzepin, a w dalszej kolejności Gorzów Wielkopolski oraz Słubice.

Stan ludności - obszar wiejski	2002	2003	2004	2005	2006
Ludność ogółem	3 283	3 253	3 238	3 232	3 233
Mężczyźni	1 634	1 610	1 609	1 618	1 617
Kobiety	1 649	1 643	1 629	1 614	1 616

Tabela. Stan ludności Gminy Rzepin zamieszkującej obszar wiejski, w latach 2002-2006; źródło: GUS

Wykres. Stan ludności Gminy Rzepin zamieszkującej obszar wiejski, w latach 2002-2006; źródło: GUS

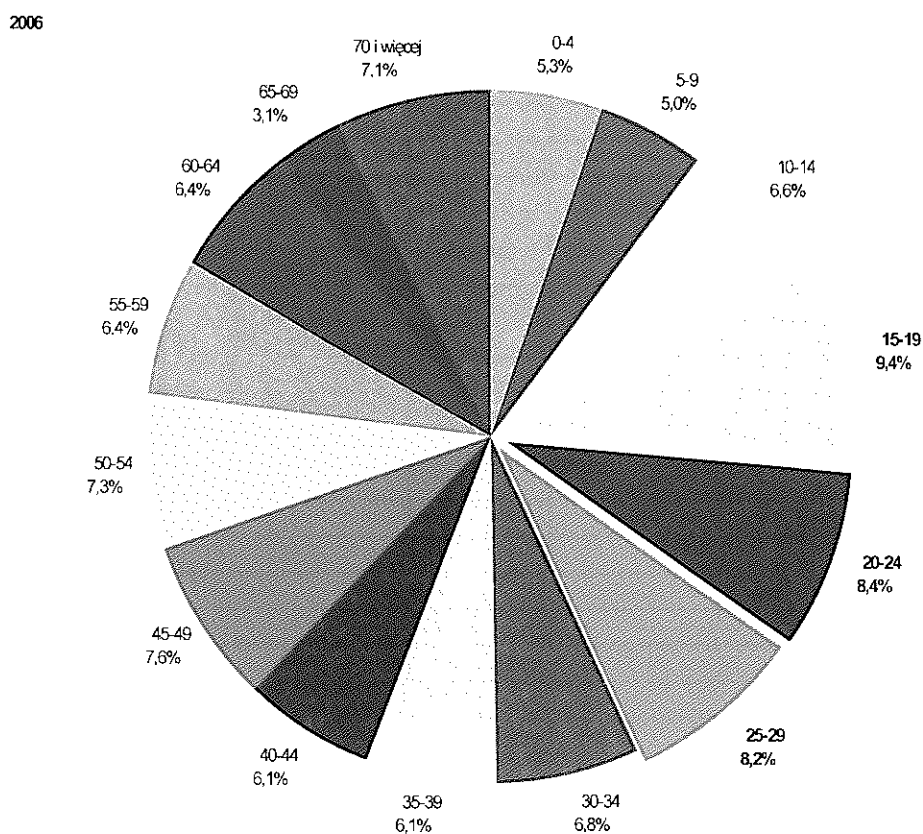
Ludność wg grup wieku i płci	2002	2003	2004	2005	2006
0-4					
Ogółem	514	524	521	526	538
5-9					
Ogółem	626	603	568	546	512
10-14					
Ogółem	790	748	713	684	676
15-19					
Ogółem	1 072	1 136	1 090	1 029	956
20-24					
Ogółem	835	828	841	848	860
25-29					
Ogółem	763	797	804	822	839
30-34					
Ogółem	633	639	686	664	695
35-39					
Ogółem	616	615	589	596	624
40-44					
Ogółem	745	720	711	687	625
45-49					
Ogółem	789	800	819	806	775
50-54					
Ogółem	704	701	702	709	746
55-59					
Ogółem	393	461	534	606	653
60-64					
Ogółem	332	313	298	291	653
65-69					
Ogółem	336	335	345	337	316
70 i więcej					

Tabela. Ludność Gminy Rzepin wg podziału na grupy wiekowe, w latach 2002-2006; źródło: GUS

Analiza tabeli przedstawiającej liczbę mieszkańców Gminy pod względem struktury wiekowej pozwala ocenić, iż ogólna liczba ludności w Gminie spada. W ujęciu procentowym największą dynamiką wzrostu charakteryzuje się liczebność ludności w wieku 60-64 lat (+96,69%) oraz w wieku 55-59 lat (+66,16%). Wyraźny jest również wzrost liczby ludności najstarszej grupy wiekowej +70 lat, który wyniósł 8,64%. Tak znaczna dynamika przyrostu wspomnianych grup wiekowych wskazuje na wyraźną tendencję starzenia się społeczeństwa Gminy.

Dla porównania, największe spadki liczebności dotyczyły w analizowanym okresie grup wiekowych 5-9 lat (-18,21%) oraz 10-14 lat (-14,43%). Zauważalny spadek liczby ludności w tych grupach wiekowych stwarza zagrożenie wystąpienia w latach następnych niekorzystnych zjawisk demograficznych – przede wszystkim dalszego kurczenia się liczebności ludności Gminy, starzenia się społeczeństwa i wzrostu nakładów związanych z opieką nad osobami starszymi. Negatywnym efektem może być ponadto zmniejszenie liczby uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.

Wyraźny spadek liczby ludności Gminy wywołany wskazanymi wyżej zjawiskami został częściowo zrównoważony wzrostem liczebności grup wiekowych 25-29 lat (+9,96%) i 30-34 lata (+9,79%).

Wykres. Ludność Gminy Rzepin wg grup wiekowych, w roku 2006; źródło: GUS.

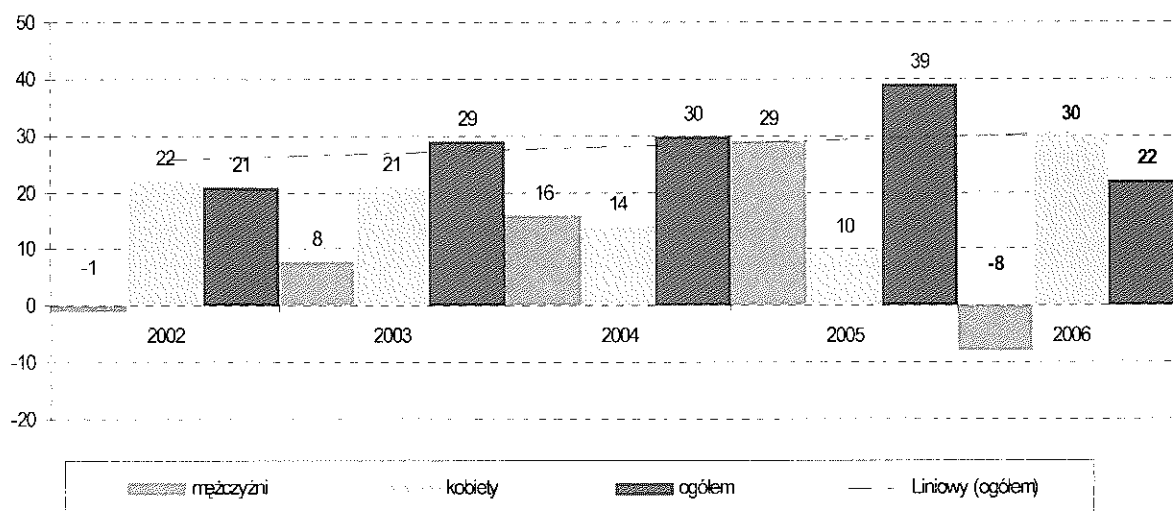
Przyrost naturalny w Gminie Rzepin w latach 2002-2006

W demografii przyrost naturalny daje obraz zmiany liczby mieszkańców danego obszaru otrzymany poprzez zestawienie liczby urodzeń oraz zgonów.

W Gminie Rzepin w całym okresie 2002 - 2006 odnotowano dodatni przyrost naturalny. Najwyższy poziom odnotowano w 2005 (+39 osób) i 2004 roku (+30 osób). Największy wpływ na przyrost naturalny miała rosnąca liczba ludności płci żeńskiej.

Przyrost naturalny- Gmina ogółem	2002	2003	2004	2005	2006
Ogółem	21	29	30	39	22
Mężczyźni	-1	8	16	29	-8
Kobiety	22	21	14	10	30

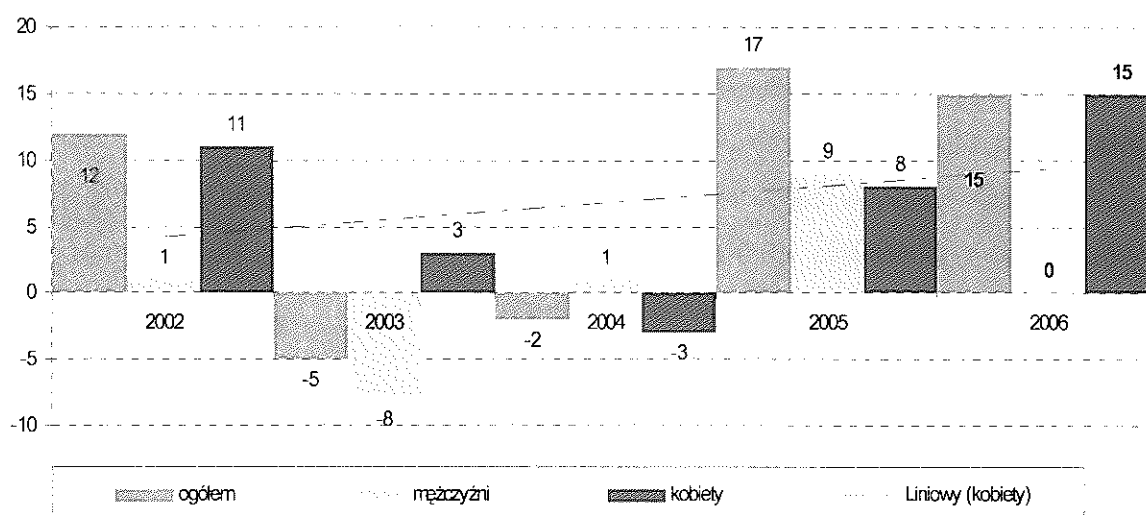
Tabela. Przyrost naturalny w Gminie Rzepin, w latach 2002-2006; źródło: GUS

Wykres. Przyrost naturalny w Gminie Rzepin, w latach 2002-2006; źródło: GUS

Przyrost naturalny- ob. Wiejski	2002	2003	2004	2005	2006
Ogółem	12	-5	-2	17	15
Mężczyźni	1	-8	1	9	0
Kobiety	11	3	-3	8	15

Tabela. Przyrost naturalny w Gminie Rzepin wśród mieszkających na wsi, w latach 2002-2006; źródło: GUS

Wykres. Tabela. Przyrost naturalny w Gminie Rzepin wśród mieszkańców na wsi, w latach 2002-2006; źródło: GUS

Analiza wskaźników migracyjnych pozwala potwierdzić tendencje spadkowe liczby ludności Gminy Rzepin w latach 2005-2006. Ujemne saldo migracyjne w ostatnich 2 latach analizy przyjęło wartość -84.

Migracje na pobyt stały	2002	2003	2004	2005	2006
Zameldowania	153	161	162	147	137
Wymeldowania	95	138	142	193	175
Saldo	58	23	20	-46	-38

Tabela. Migracje na pobyt stały w Gminie Rzepin, w latach 2002-2006; źródło: GUS

II.3. Potencjał przyrodniczy i środowiskowy Gminy

Jeziora

Położenie Gminy Rzepin w obrębie Pojezierza Lubuskiego powoduje, iż na terenie jednostki występuje duża ilość jezior. Znajdują się tu głównie jeziora rynnowe o dobrze rozwiniętej linii brzegowej oraz jeziora morenowe. Spotyka się również niewielkie bezodpływowe jeziorka tzw. oczka. W sąsiedztwie Rzepina znajduje się kilka niewielkich jezior, z których największe to Jez. Busko /59 ha/. Leżące na wschód od miasta Jez. Długie /9 ha/ pełni rolę kąpieliska miejskiego. Wzdłuż trasy międzynarodowej w kierunku Świecka (trasa E30) znajdują się liczne malownicze jeziorka.

Zdjęcie. Jezioro Busko; źródło: <http://www.pzw.rzepin.pl>

Największe jeziora położone na terenie Gminy to:

- J. Busko (59 ha) – jezioro o bardzo słabo rozwiniętej linii brzegowej i trudnym dostępie do lustra wody, dojścia do kładek często są zalane wodą. Najlepszy dostęp ze środków pływających - raj dla spinningistów tu padają największe okazy szczupaków. Linia brzegowa jeziora porośnięta roślinnością szuwarową, północna wypłycona część zbiornika zarośnięta jest grążelem żółtym oraz grzebieniem białym, raj dla ryb i ptactwa. Rybostan akwenu jest bardzo bogaty, występują tu prawie wszystkie gatunki ryb żyjące w jeziorach. Południowa część jeziora połączona z rzeką Ilanką,
- J. Linie - 18,80ha,
- J. Głębiniec - 11,51ha,
- J. Rzepko - 11ha,
- J. Długie – 9 ha – położone na wschód od miasta Rzepin, pełni rolę kąpieliska miejskiego,
- J. Popieńko - 4,41ha,
- J. Oczko - 3,31ha,

Rzeki

Gmina Rzepin jest położona na obszarze zlewni rzeki Odry. Głównym ciekim wodnym przepływającym przez teren Gminy jest rzeka Ilanka. Jest to rzeka II rzędu, będąca prawobrzeżnym dopływem Odry. Całkowita długość wynosi 54,2 km, a powierzchnia zlewni 437,4 km². Ilanka płynie przez trzy Gminy, wypływa z jeziora Trawienko w Gminie Torzym, następnie przez 12 km płynie przez Gminę Cybinka i przepływając przez Gminę Rzepin wpływa do Odry. Obecnie jest to rzeka o III klasie czystości, główne zanieczyszczenia wody pochodzą z terenów zamieszkałych. Miejscami rzeka posiada jednak I i II klasę czystości, co w połączeniu z meandrami rzecznyymi Ilanki sprawia, że może być wykorzystywana do spływów kajakowych. Rzeka zasila wodą jeziora – Głębokie w Gminie Cybinka; Busko - w Gminie Rzepin; Lubieńskie Wielkie oraz Lubieńskie Małe w Gminie Ośno Lubuskie. Od nazwy rzeki pochodzi nazwa drużyny piłkarskiej w Rzepinie – Ilanka Rzepin.

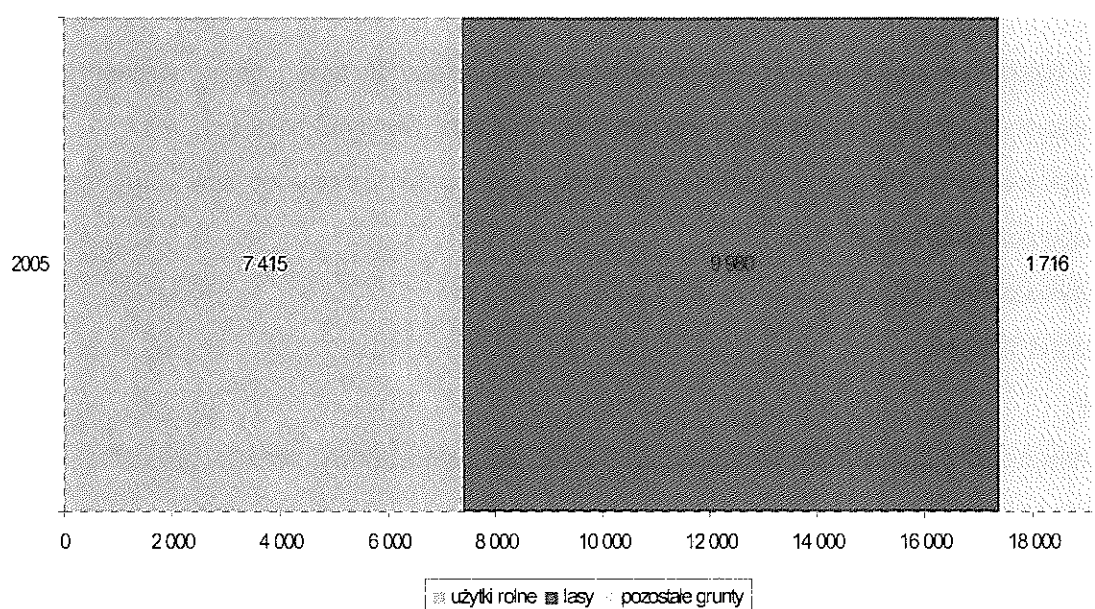
Zdjęcie. Rzeka Ilanka zimą; źródło: Urząd Miejski w Rzepinie

Lasy

Gmina Rzepin jest zlokalizowana w obrębie Nadleśnictwa Rzepin, którego powierzchnia ogólna wynosi 18 573 ha. Nadleśnictwo podzielone jest na dwa obręby (Słubice i Rzepin) oraz 10 leśnictw.

Nadleśnictwo Rzepin dysponuje szkółką leśną w Nowym Młynie oraz szkółkami podokapowymi w Kunowicach i Biskupicach. Nadleśnictwo Rzepin oprócz typowej gospodarki leśnej polegającej na pozyskaniu drewna, prowadzi działalność turystyczno-oświatową – dostępne jest pole biwakowe w miejscowości Sulówek, ścieżka edukacyjna „Bobrowym szlakiem” w Nowym Młynie oraz szereg parkingów leśnych.

Gmina Rzepin charakteryzuje się wysokim stopniem lesistości, który w roku 2005 wynosił 52,22%. Poniższy wykres obrazuje sposób wykorzystania gruntów w Gminie Rzepin, w podziale na użytki rolne, lasy oraz pozostałe grunty.

Wykres. Wykorzystanie gruntów w Gminie Rzepin w roku 2005; źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Południową część Gminy porasta zwarty kompleks borów iglastych i mieszanych – **Puszcza Rzepińska**. Lasy położone na terytorium Gminy Rzepin są atrakcyjnie turystycznie, z uwagi na bogactwo flory i fauny, jak również odpowiednie zagospodarowanie terenów leśnych pod kątem turystyki pieszej i rowerowej.

Kompleksy leśne Puszczy Rzepińskiej związane są z piachami moreny czołowej i dennej oraz z ławicami piasków pradolin. Wyższe wzgórza moreny czołowej rozciągające się ku południowej części Puszczy stanowią obszar lasów rzepińskich. Gleby piaszczyste porasta sosna, która jest na tym terenie drzewem dominującym. Przewaga monokultury sosnowej jest dziełem człowieka, który po wyniszczeniu naturalnych lasów mieszanych sadził sosnę. O tym, iż rosły lasy liściaste świadczą pojedynczo zachowane stare dęby i buki. Tutejsze dęby osiągają niejednokrotnie wysokość powyżej 30 metrów. W

miejscach, w których znajdują się gleby szare pojawiają się buczyny. Na glebach gliniastych spotkać można lasy: grabowo-bukowo-sosnowe, grabowo-dębowo-lipowe i wierzbowo-topolowe, a miejscami rośnie cis. Na terenie Puszczy Rzepińskiej rosną również: modrzewie, świerki, klony, jawory, wiązy, jesiony, graby, brzozy, olchy, akacje, topole, osiki, lipy, wierzby, jodły, daglezie. Drzewa liściaste porastają głównie w pobliżu jezior i rzek.

Gospodarka leśna odgrywa w Gminie istotną rolę gospodarczą, o czym świadczy m.in. działalność oświatowa prowadzona przez Zespół Szkół Leśnych w Staroście.

Flora i fauna

Puszcza Rzepińska charakteryzuje się bogactwem występującej tu flory i fauny. Niektóre spośród występujących tu gatunków są umieszczone pod ścisłą ochroną. Wymienić należy:

- storczyk krwisty i wąż błotny – gatunki zagrożone wyginięciem i wpisane do „czerwonej księgi”.

Na uwagę zasługują także:

- storczyk szerokolistny,
- kruszczyk błotny,
- mchy.

Wśród innych cennych gatunków występują tu również: podrzeń stepowy, porosty, pajęcznica liliowata oraz turzycza niska.

Puszcza Rzepińska cechuje się ponadto bogactwem żyjącego tu świata zwierzęcego. Wzdłuż rzeki Ilanki znajdują się największe w Europie siedliska żółwia błotnego. Prowadzone są działania mające na celu ochronę tego gatunku poprzez poprawę warunków środowiska naturalnego i odtworzenie wyschniętych zbiorników wodnych. Otoczenie rzeki Ilanki stanowi naturalne siedlisko życia gniewosza plamistego. Stosunkowo licznie występujący bóbr europejski buduje żeremia nad brzegiem rzeki Ilanki, zwłaszcza w otoczeniu leśnym. W lasach spotkać można: jelenie, sarny, dziki i daniela. W Puszczy Rzepińskiej gniazdują rzadkie, chronione gatunki ptaków, jak orzeł bielik, kania ruda i kania czarna. Warto podkreślić występowanie zajęcy, bażantów, kuropatw, lisów, piżmaków, kun i jenotów. Jeziora Gminy Rzepin stanowią środowisko życia ptaków, jak np. kaczki rdzawogłowe, cyranki, kaczki – gagoly, głowienki, czernice, kurki wodne, perkozy dwuczube, labędzie nieme, bociany czarne i kraski. Prócz wymienionych gatunków ptaków na terenie Gminy żyją również żurawie i bociany oraz czaple purpurowe (w okresie wiosennym). Wody jezior Pojezierza Lubuskiego dają siedlisko wielu gatunkom ryb, jak pstrąg (występujący w rzece Ilanka), leszcz, okoń, płoć, szczupak, karaś, węgorz, lin i karp, rzadko można spotkać piżmowca.

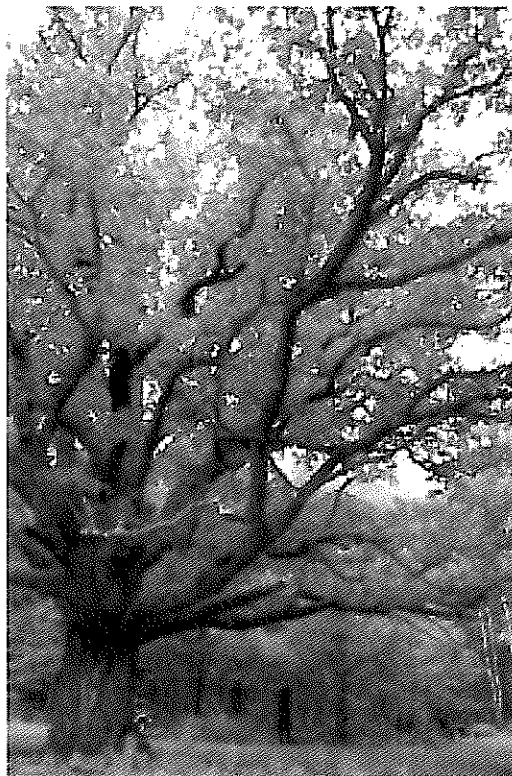
Rezerваты i obszary chronionej przyrody

Na terenie Gminy Rzepin rozmieszczono szereg obszarów chronionej przyrody, z których jeden, Torfowiska Sułowskie, otrzymał rangę rezerwatu. Poniższy wykaz obejmuje najważniejsze spośród wspomnianych obszarów:

- Mokradła (Torfowiska) Sułowskie (obszar NATURA 2000) – rezerwat znajduje się w Gminie Rzepin, nieopodal wsi Sułów. Jest to rezerwat częściowy o powierzchni 33,73 ha. Status prawny rezerwat uzyskał w 1995 roku. Podstawowym celem istnienia rezerwatu jest zachowanie stanowisk rzadkich i ginących gatunków roślin i ptaków wodno-błotnych. W skład rezerwatu wchodzi jezioro i torfowisko. Część jeziora pokryta jest łąkami pałki wąskolistnej, trzcinowiskiem, wysokimi turzycami grążelami i grzybieniami białymi. Natomiast torfowisko pokrywa roślinność szuwarowa z mszarem torfowcowym i karłowatą sosną. Na terenie rezerwatu gniazdują aż 43 gatunki ptaków, m.in. czaple siwe, łabędzie nieme, gągoły, błotniaki stawowe, kaczki czernice, żurawie i rybołowy. Do najcenniejszych roślin występujących na terenie rezerwatu należą welnianka wąskolistna, żurawina błotna, grązel żółty, grzybienie białe oraz kłoc wiechowata;
- Ośniańska Rynna – obszar chronionego krajobrazu;
- Dolina Ilanki;
- użytki ekologiczne (10), m.in.
 - „Wokół Jeziora Ropienko”;
 - „Oczko”;
 - „Łąki”;
 - „Pola”;
 - „Nad Ilanką”.

Pomniki przyrody

Na terenie Gminy Rzepin występuje kilkanaście pomników przyrody ożywionej i martwej wpisanych do wykazu Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody. Są to głównie okazy drzew liściastych, ale są też grupy sosen. Przyrodę nieożywioną prezentuje pomnikowy głaz narzutowy we wsi Gajec. Okolice wsi Gajec Najokazalszym drzewem pomnikowym jest sześćsetletni dąb „Piast”.

Zdjęcie. Dąb szypułkowy „Piaśt” położony w okolicy Sołectwa Gajec; źródło: Urząd Miejski w Rzepinie

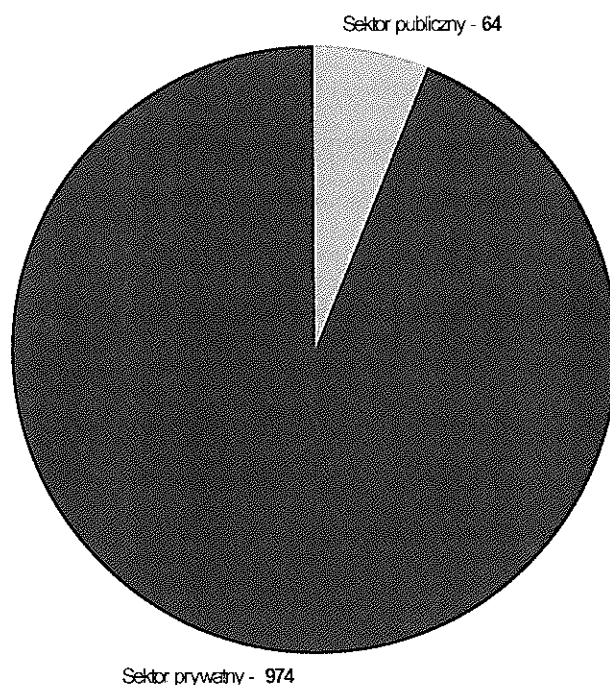
Pozostałe pomniki przyrody stanowią:

- grupy sosen pospolitych,
- dęby szypułkowe,
- buki zwyczajne,
- topole czarne,
- wiąz szypułkowy oraz
- wierzba biała.

II.4. Działalność gospodarcza oraz diagnoza sytuacji w rolnictwie

Analiza strukturalna formy działalności podmiotów gospodarczych działających w Gminie w roku 2006 prowadzi do interesujących wniosków. Wśród 1 038 podmiotów gospodarczych funkcjonujących w Gminie największą liczbę stanowią firmy działające w formie jednoosobowych jednostek prowadzonych przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (734 firmy). Łączna liczba podmiotów prywatnych działających w Gminie wynosiła w 2006 roku 974 samodzielne jednostki gospodarcze. Obok dominujących firm jednoosobowych w 2006 roku funkcjonowało ponadto 87 spółek prawa handlowego. Przewaga liczebna sektora prywatnego nad publicznym jest bardzo wyraźna – funkcjonują 64 jednostki sektora publicznego, co stanowi zaledwie 6,2% ogółu podmiotów.

2006

Wykres. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Rzepin, w podziale na sektor publiczny i prywatny; źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

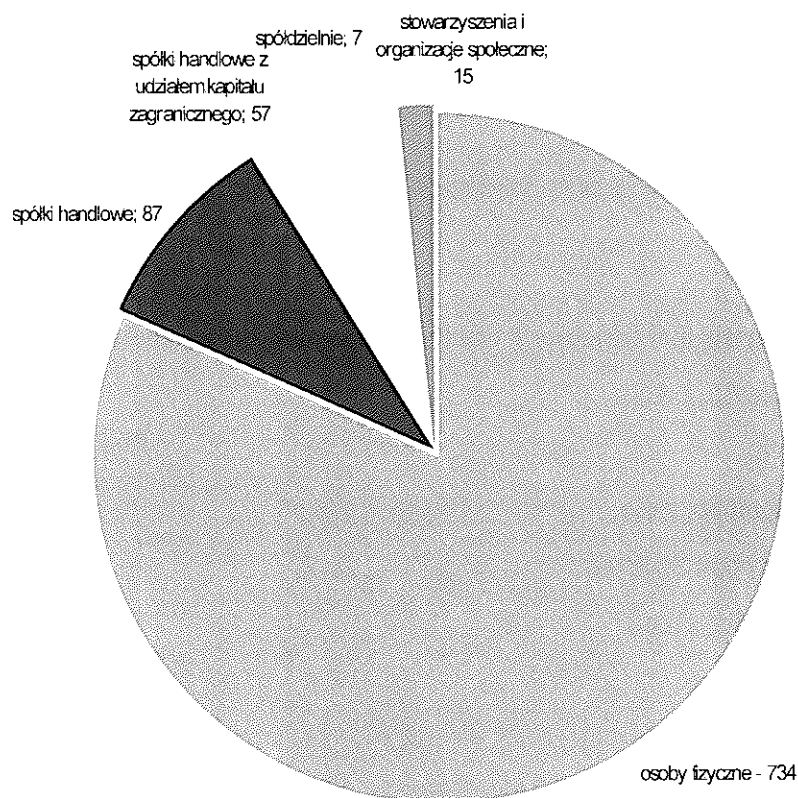
	2002	2003	2004	2005	2006
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH					
Ogółem					
Ogółem	809	906	947	997	1 038
Sektor publiczny					
podmioty gospodarki narodowej ogółem	27	63	64	63	64
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	22	22	22	19	18
przedsiębiorstwa państwowe	0	0	0	0	0
spółki handlowe	1	2	2	2	2
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	0	0	0
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	1	1	1	0	0
Sektor prywatny					
podmioty gospodarki narodowej ogółem	782	843	883	934	974
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	623	634	659	701	734
spółki handlowe	68	70	81	83	87
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	41	42	51	52	57
Spółdzielnie	7	7	7	7	7
Fundacje	0	0	0	0	0
stowarzyszenia i organizacje społeczne	7	8	9	14	15

Tabela. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w Gminie Rzepin w latach 2002-2006, źródło: GUS

Analiza liczebności podmiotów gospodarczych funkcjonujących w Gminie prowadzi do kilku wniosków:

- Wyraźny trend wzrostowy liczebności podmiotów gospodarczych, mający charakter systematyczny, dynamika wzrostu w analizowanym okresie jest zmienna; średni wzrost liczby podmiotów gospodarczych w latach 2002-2006 (w ujęciu rok po roku) wyniósł 6,6%, przy czym największą wartość przyjął w roku 2003 – ponad 11%;
- Szczególnie wyraźny jest wzrost liczebności najliczniejszej grupy przedsiębiorstw jednoosobowych, a poza grupą państwowych i samorządowych jednostek prawa budżetowego (spadek liczebności podmiotów) oraz spółdzielni (stan liczebny bez zmian), liczebność podmiotów w analizowanych grupach rosła;
- Bliskość granicy z Niemcami sprzyja powstawaniu spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego – w latach 2002-2006 powstało 16 nowych spółek tego rodzaju, przy czym 9 spośród nich zarejestrowano w roku 2004.

2006

Wykres. Podmioty prywatne działające na terenie Gminy Rzepin; źródła: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Podobne, jeśli chodzi o tendencje wzrostowe liczebności przedsiębiorstw, zjawiska zaobserwować można wśród podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na obszarze wiejskim Gminy Rzepin. Zmiany liczebności tych podmiotów przedstawia poniższa tabela:

	2002	2003	2004	2005	2006
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH					
Ogółem					
Ogółem	185	191	209	227	249
Sektor publiczny					
podmioty gospodarki narodowej ogółem	8	8	8	8	7
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	8	8	8	8	7
przedsiębiorstwa państwowe	0	0	0	0	0
spółki handlowe	0	0	0	0	0
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	0	0	0
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	1	1	1	0	0
Sektor prywatny					
podmioty gospodarki narodowej ogółem	177	183	201	219	242
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	143	148	159	173	189

spółki handlowe	15	17	23	24	28
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	10	11	17	15	19
Spółdzielnie	3	3	3	3	3
Fundacje	0	0	0	0	0
stowarzyszenia i organizacje społeczne	1	2	3	6	7

Tabela. Liczebność podmiotów gospodarczych działających na obszarze wiejskim Gminy Rzepin w latach 2002-2006;
źródło: GUS

Do największych jednostek funkcjonujących obecnie na terenie Gminy Rzepin należą:

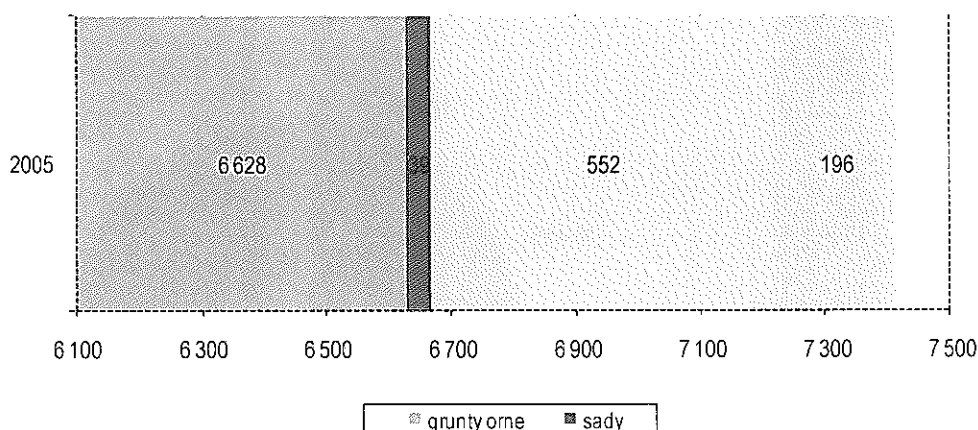
- Steinput Meble Sp. z o.o.,
- TCR Sp. z o.o.,
- Alblas Transport Sp. z o.o.,
- W&K-Auto – Import Sp. z o.o.,
- „Latteria Tinis” Sp. z o.o.,
- Art. Gobex Sp. z o.o.,
- PHU BUWITA,
- Łowiecka Korporacja Exportowa Maniszewo Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Wodno-Kanalizacyjne „EKO” Sp. z o.o.,
- PPHU Mika Sp. z o.o.,
- Usługi Budowlane „WIME” Sp. z o.o.,
- Usługi Remontowo-Budowlane „REJ” Sp. z o.o.,
- Cerland-Polska Sp. z o.o.,
- Nadleśnictwo Rzepin,
- Izba Celna w Rzepinie,
- PKP,
- Shell Industries Polska Sp. z o.o.,
- Globkarat Sp. z o.o.,
- PPHU Mat – Bud Sp. z o.o.,
- EUROOIL Sp. z o.o.,
- Sea Gold Sp. z o.o.,
- Trans Link Sp. z o.o.,
- Scat Sp. z o.o.,
- MOW Sp. z o.o.

Rolnictwo

Użytki rolne w Gminie Rzepin są w przeważającej mierze przeznaczone na grunty orne, które w 2005 roku stanowiły 89,39% ogółu użytków rolnych Gminy Rzepin. Pozostałe możliwości wykorzystania użytków rolnych mają wymiar nieznaczący, co wskazuje, iż gałęzie działalności rolnej, takie jak sadownictwo, czy hodowla krów mają mniejsze znaczenie dla funkcjonujących gospodarstw rolnych.

UŻYTKI ROLNE	2005
grunty orne	6 628
Sady	39
Łąki	552
Pastwiska	196

Tabela. Wykorzystanie użytków rolnych w Gminie Rzepin w roku 2005;

Wykres. Wykorzystanie gruntów rolnych w Gminie Rzepin w roku 2005; źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jakość gleb wykorzystywanych w rolnictwie jest stosunkowo słaba. Ponad 90% gruntów stanowią gleby bielcowe, które wytworzyły się z tworów polodowcowych, charakteryzujące się małą retencją wody, ubogie w składniki pokarmowe dla roślin, kwaśne i bardzo kwaśne.

Jakość gleb wyrażona w klasach bonitacyjnych przedstawia się następująco:

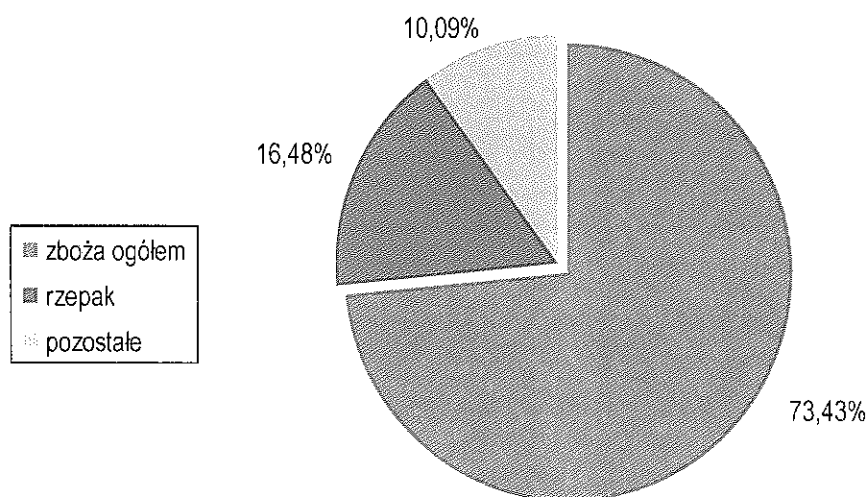
Grunty orne:

IIIa	-	106 ha, co stanowi	1,6%
IIIb	-	1.073 ha, co stanowi	15,8%
IVa	-	1.962 ha, co stanowi	28,8%
IVb	-	1.350 ha, co stanowi	18,8%

V	-	1.414 ha, co stanowi	20,8%
VI	-	878 ha, co stanowi	12,9%
VIz	-	18 ha, co stanowi	0,3%

Zgodnie z przeprowadzonym w 2002 roku Powszechnym Spisem Rolnym w Gminie Rzepin funkcjonuje 198 gospodarstw, których powierzchnia przekracza 1 ha. Spośród nich zaledwie 9 można zaliczyć do gospodarstw wielkoobszarowych (przyjęto za wyznacznik powierzchnię 100 ha). Dominującą grupę (116 gospodarstw) stanowią gospodarstwa małe i bardzo małe (1-5 ha), których produkcja jest przeznaczona prawie wyłącznie na własne potrzeby.

W strukturze upraw roślinnych zdecydowanie przeważają zboża, których powierzchnia zasiewów wynosiła w 2002 roku ok. 73% ogólnej powierzchni zasiewów. Istotne znaczenie gospodarcze odgrywa ponadto uprawa rzepaku, którego powierzchnia zasiewów w roku spisu powszechnego wynosiła ponad 1100 ha. Powierzchnia pozostałych upraw nie przekracza 10%.

Wykres. Powierzchnia zasiewów w Gminie Rzepin w roku 2002; źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

II.5. Organizacje Społeczne w Gminie Rzepin

Istotnym przejawem społeczeństwa obywatelskiego są funkcjonujące na terenie Gminy Rzepin organizacje społeczne, do których zaliczyć należy przede wszystkim stowarzyszenia. Najliczniejszą grupą organizacji stanowią stowarzyszenia kultury fizycznej, których celem jest organizacja aktywnych

form spędzania wolnego czasu mieszkańcom. Prężnie działającą organizacją pozarządową jest Stowarzyszenie Seniorów Rzepińskich.

Wykaz najważniejszych organizacji zamieszczono poniżej:

- Związek Nauczycielstwa Polskiego,
- Koło Łowieckie „Jelonek”,
- Koła Gospodyń Wiejskich w Lubiechni Wielkiej, Kowalowie i Sułowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Rzepinie, Kowalowie i Lubiechni Wielkiej,
- Koło PZW w Rzepinie,
- Parafialny Zespół Caritas.

Do klubów sportowych działających na terenie Gminy Rzepin zaliczyć należy:

- Klub Sportowy „Chrobry” Drzeńsko - klub zrzesza ok. 30 osób podzielonych na drużyny seniorów, juniorów młodszych; w 2005 roku, czyli w roku, w którym stowarzyszenie powołano, rozegrano 21 meczów,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej „Omega” w Rzepinie – funkcjonują sekcje siatkówki i koszykówki,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Miejski Klub Sportowy „Steinpol – Ilanka” Rzepin - stowarzyszenie powstało na bazie Miejskiego Klubu Sportowego Ilanka Rzepin, podstawowym zadaniem stowarzyszenia jest krzewienie kultury fizycznej wśród młodzieży i dorosłych na terenie Rzepina oraz wychowanie młodzieży przez kulturę fizyczną i sport. W klubie funkcjonują trzy sekcje: piłki nożnej, brydża sportowego oraz podnoszenia ciężarów. Klub zrzesza ponad 100 aktywnych członków,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Klub Sportowy „Zieloni” Lubiechnia Wielka – klub istnieje już 35 lat, jego powstanie datuje się na rok 1970. Klub zrzesza około 40 członków,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Klub Sportowy „Zorza” Kowalów – klub rozgrywa mecze w hali sportowej przy ZS w Kowalowie oraz korzysta ze stadionu piłkarskiego przy ul. Radowskiej w Kowalowie. W klubie funkcjonują sekcje: piłki nożnej oraz piłki ręcznej dziewcząt. Klub zrzesza około 100 osób.

II.6. Stan infrastruktury technicznej

Sieć wodociągowa

Gmina Rzepin posiada w swoich zasobach nowoczesne ujęcie i stację uzdatniania wody (SUW), zlokalizowaną przy ulicy Malinowej w Rzepinie. Obiekt powstał w latach 2004-2006, przy wsparciu środków Interreg IIIA, a przedmiotem inwestycji była budowa nowoczesnej automatycznej stacji uzdatniania wody wraz z urządzeniami i obiektami stanowiącymi jej uzbrojenie. Stacja dostarcza wodę dla około 70% mieszkańców Rzepina (za wyjątkiem mieszkańców Starego Miasta) oraz zlokalizowanych w mieście instytucji i zakładów pracy. W ramach projektu wykonano dodatkowo wodociąg o długości 552 mb oraz nowe ujęcie wody. Na terenie Rzepina wiele zakładów, instytucji oraz gospodarstw domowych posiada własne ujęcia wody. Administratorem sieci wodociągowej i kanalizacyjnej jest Przedsiębiorstwo Wodno-Kanalizacyjne „EKO”, które prowadzi gospodarkę wodną na terenie Miasta i Gminy Rzepin w następujących miejscowościach: Rzepin, Gajec, Lubiechnia Wielka, Staroścín, Drzeńsko, Sułów, Serbów, Radów, Kowalów i Starków. Posiada w swojej administracji ok. 45 km głównej sieci wodociągowej o średnicy $\varnothing$ 50 do $\varnothing$ 100 oraz ok. 800 przyłączy prowadzących do budynków jedno- i wielorodzinnych. W latach 1997 do 2003 wybudowane zostało 12 km głównej sieci wodociągowej, wykonano ok. 190 podłączeń do budynków mieszkalnych i innych obiektów. Przeprowadzono prace polegające na wymianie znacznych odcinków wodociągu w Radowie, Kowalowie, Drzeńsku i Starkowie. Wykonane zostały modernizacje stacji uzdatniania w Kowalowie, Starkowie i Lubiechni Wielkiej. W Rzepinie zwodociągowano całe Osiedle Leśne i osiedle Mickiewicza oraz wykonano podłączenie ul. Słowackiego, Hanki Sawickiej, Kraszewskiego, Mickiewicza, Boh. Radzieckich, Rolna, Prusa, Reja. Roczna sprzedaż wody wynosi ok. 280 tys m^3 (w tym miasto Rzepin 200 tys m^3).

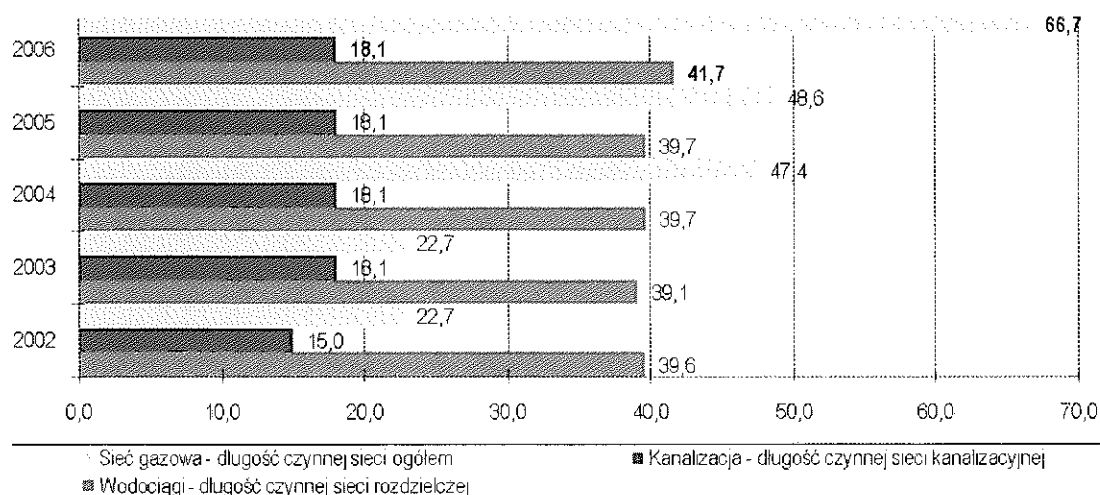
Przedsiębiorstwo posiada pozwolenia wodno-prawne na pobór wód na wszystkie administrowane ujęcia. Na terenie Gminy brak jest wodociągów komunalnych w Nowym Młynie, Maniszewie, Lubiechni Małej oraz Rzepinku.

Sieć kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczanie ścieków

Oczyszczalnia w Kowalowie, która została wybudowana w latach 1982-83, obsługuje część Kowalowa, tj. osiedle mieszkaniowe byłego Zakładu Rolnego oraz Zespół Szkół. Pozostałe ścieki z terenu Kowalowa dowożone są beczkowozami. Oczyszczalnia wykorzystywana jest w ok. 30 %, dziennie oczyszcza 35-40 m³ ścieków, łącznie ze ściekami dowożonymi.

Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia w Rzepinie została oddana do eksploatacji w roku 1994, obsługując jedynie osiedle mieszkaniowe przy ul. B. Chrobrego, Dworcowej i Alei Wolności, pozostała część ścieków dowożona była beczkowozami. W chwili obecnej skanalizowane jest 75 % obszaru miasta, oczyszczanych jest ok. 800 m³ / ścieków dobę. W latach 1996 - 2003 wykonano kanalizację sanitarną w ulicach: Dworcowa, Słowackiego, Zielona, Bema, Celna, Słubicka, Chrobrego, Mieszka I, 1-go Maja, Kolejowa, Sienkiewicza, Mickiewicza, Kraszewskiego, oraz osiedla: Leśne, Mickiewicza i Hanki Sawickiej o łącznej długości 16,4 km (ogółem długość kanalizacji wynosi 18,1 km).

W roku 2003 wykonany został również odcinek łączący przepompownię na starym mieście z istniejącym kolektorem w ul. Mickiewicza, co umożliwi podłączenie starego miasta do oczyszczalni ścieków. Oczyszczalnia wykorzystywana jest aktualnie w 65 %, dziennie oczyszczane są ścieki w ilości 750-800 m³. Redukcja zanieczyszczeń wynosi 80 - 95 %, co stanowi spełnienie wymogów określonych w pozwoleniu wodno-prawnym na eksploatację oczyszczalni ścieków. Z części miasta nie skanalizowanej oraz miejscowości wiejskich ścieki dowożone są wozami asenizacyjnymi, w ilości ok. 200 m³/dobę.

Wykres. Długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w Gminie Rzepin w latach 2002-2006; źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy Rzepin nie ma składowiska odpadów. Składowisko odpadów w rejonie Lubiechnia Wielka o obszarze około 3,5 ha zostało zamknięte w 2003r. Rekultywacja terenu została zakończona. Gospodarka odpadami na terenie Gminy Rzepin realizowana jest w ramach Celowego Związku Gmin CZG – 12, którego Gmina Rzepin jest członkiem. Podmiotami zajmującymi się odbieraniem i transportem odpadów są firmy:

- Alwater SULO Polska w Gorzowie, który odbiera odpady komunalne z miasta Rzepin oraz 8 sołectw i dostarcza do należącego do CZG-12 zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych (ZUOK) w Długoszynie,
- oraz Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych (PUK) Słubice z terenów wsi Kowalów i Sułów. Odbiór odpadów z terenu Gminy następuje na podstawie umów cywilno-prawnych z podmiotami prawnymi i fizycznymi. Gmina Rzepin jest członkiem Celowego Związku Gmin CZG-12. W ramach prowadzonych przez CZG-12 działań z udziałem Gminy priorytetem jest:
 - odzyskiwanie surowców wtórnych poprzez selektywną zbiórkę odpadów. W tym celu zostało ustawionych: 54 pojemników igło na plastiki, papier, szkło-metale i 24 pojemniki 1100 l/j.w.
 - objęcie działaniem ZUOK całej Gminy zwiększenie ilości pojemników na odpady segregowane i dostosowanie ich rozmieszczenia do potrzeb mieszkańców.

Należy podkreślić, że obserwuje się ciągle wzrost ilości wytwarzanych odpadów. Wzrasta również świadomość mieszkańców Gminy w zakresie ekologii co przekłada się na wzrost ilości odpadów segregowanych. Wszystkie odpady komunalne odbierane przez Alwater SULO Polska, wożone są do ZUOK w Długoszynie, a z Kowalowa i Sułowa na wysypisko do Kunowic.

Dostępność komunikacyjna

Sieć dróg na terenie Gminy Rzepin jest stosunkowo dobrze ukształtowana. Najważniejszym traktem drogowym przebiegającym przez obszar Gminy jest droga krajowa nr 2 /E-30/ Świecko-Poznań (na terenie Gminy jej długość wynosi 14 km). Ponadto przez teren Gminy przebiegają następujące drogi:

- wojewódzkie: nr 134, 137 i 139 (łącznie 40 km)
- powiatowe: nr 1309 F, 1302 F, 1303 F, 1254 F, 1255 F, 1311 F (łącznie 30,7 km).

Lokalną sieć transportu drogowego tworzą drogi Gminne i lokalne miejskie o długości 69 km, w tym 34 km o nawierzchni twardej i 35 km o nawierzchni gruntowej.

Obecnie funkcjonujący układ komunikacji drogowej dla dróg powiatowych i wojewódzkich w Gminie Rzepin jest wystarczający pod względem funkcjonalnym. Istniejące drogi wymagają jednak modernizacji, właściwego utwardzenia i podniesienia standardu utrzymania istniejących dróg i obiektów mostowych, a często generalnego remontu.

Rozwój Rzepina oraz powstająca zabudowa mieszkaniowa i gospodarcza powoduje konieczność budowy dróg lokalnych. Konieczność budowy połączeń drogowych jest ponadto efektem przygotowywania terenów inwestycyjnych dla przedsiębiorstw, które zamierzają prowadzić działalność gospodarczą na terenie Gminy Rzepin. Podstawowe niedostatki dróg to nienormatywna szerokość, niska nośność, zły stan nawierzchni i poboczy, brak chodników.

Planowane powstanie węzła „Rzepin” autostrady A2 zlokalizowanego w pobliżu miasta, wpłynie na konieczność polepszenia organizacji ruchu drogowego, może również wpłynąć na znaczący wzrost obciążenia wynikającego z ruchu samochodowego w centrum Rzepina.

Gmina Rzepin charakteryzuje się stosunkowo dobrze rozwiniętą siatką połączeń komunikacji publicznej. Połączenia komunikacji autobusowej publicznej obsługują:

- Przedsiębiorstwo Transportowo – Handlowe „Transhand” Sp. z o.o. w Słubicach,
- Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej Sp. z o.o. w Gorzowie Wlkp.
- Przedsiębiorstwo PKS Sp. z o.o. w Zielonej Górze.

Na obszarze Rzepina zlokalizowano ważny węzeł komunikacji kolejowej, zaś sam Rzepin jest pierwszą większą stacją postojową po przekroczeniu granicy polsko-niemieckiej. Stacja kolejowa Rzepin jest elementem ważnego połączenia międzynarodowego relacji Berlin – Warszawa – Moskwa. Przez miasto Rzepin przebiega tzw. Magistrala Odrzańska, po której odbywa się transport ze Śląska i Europy Środkowo- Zachodniej i południowej do zespołu portowego Szczecin-Świnoujście. Węzeł kolejowy Rzepin w ciągu doby obsługuje ponad 30 składów osobowych i składów towarowych, z kolei Magistrala Odrzańska obsługuje dziennie 34 składy towarowe. W skład węzła PKP Rzepin wchodzi obecnie 3 sekcje:

- przewozów pasażerskich,
- organizacji przewozów towarowych,
- eksploatacji (infrastruktury).

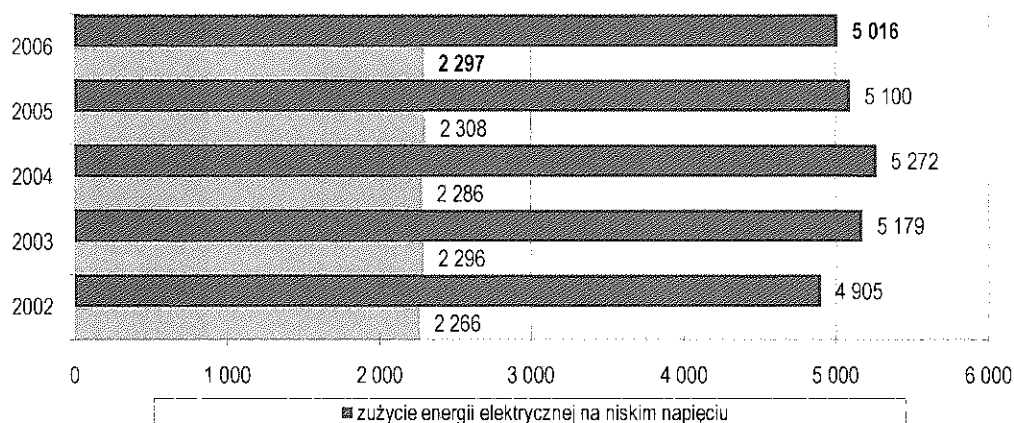
Energetyka i ciepłownictwo

W Gminie Rzepin funkcjonuje dwustronne zasilanie po stronie 110kV, obsługiwane przez linie Słubice - Rzepin i Rzepin – Dychów, realizowane za pośrednictwem istniejącej stacji 110/15kV GPZ Rzepin.

Poniższa tabela ukazuje długość linii energetycznych w Gminie Rzepin, należących do spółki ENEA S.A. (rejon Sulęcín).

LINIE 110 kV	LINIA 15kV		LINIE 0,4kV		
20 km	Napowietrzna	kablowa	Napowietrzna	kablowa	Przyłącza
	83 km	11 km	45 km	79 km	24km

Tabela. Linie energetyczne na terenie Gminy Rzepin; źródło: Urząd Miejski w Rzepinie

Wykres. Zużycie energii elektrycznej oraz liczba użytkowników w gospodarstwach domowych (kolorem jasnoniebieskim) w latach 2002-2006; źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Osiedla mieszkaniowe w Rzepinie dysponują kotłowniami osiedłowymi. Gorzej, jeśli chodzi o dostęp do energii cieplnej, wygląda sytuacja obszarów wiejskich Gminy Rzepin. Kowalów, Drzeńsko, Lubiechnia Wielka, Radów, Staroścín i Serbów dysponują funkcjonującymi kotłowniami. Obejmują one swym zasięgiem z reguły kilkanaście mieszkań w blokach wielorodzinnych. W pozostałych przypadkach ogrzewanie następuje z kotłowni własnych. Obiekty mieszkalne na terenie Gminy są ogrzewane z kotłowni gazowych, olejowych lub tradycyjnych na węgiel, koks i drzewo. W obecnym czasie na terenie Gminy Rzepin coraz częściej stosuje się ogrzewanie ekologiczne.

Gospodarka mieszkaniowa

Zdecydowana większość lokali mieszkalnych usytuowanych na obszarze Gminy Rzepin stanowi własność osób fizycznych. Spośród ogólnej liczby 3 130 mieszkań istniejących na terenie Gminy 76,04% ogółu stanowią tzw. mieszkania własnościowe. Ponadto 388 mieszkań stanowią lokale komunalne, natomiast właścicielem 218 lokali są spółdzielnie mieszkaniowe. Zauważalny jest wyraźny trend wzrostu liczby mieszkań należących do osób fizycznych.

	2002	2003	2004	2005	2006
Zasoby mieszkaniowe wg form własności					
Ogółem					
Mieszkania	2 938	3 099	3 106	3 124	3 130
zasoby Gmin (komunalne)					
Mieszkania	350	412	413	388	388
zasoby spółdzielni mieszkaniowych					
Mieszkania	218	218	218	218	218
zasoby zakładów pracy					
Mieszkania	183	183	183	134	134
zasoby osób fizycznych					
Mieszkania	2 285	2 278	2 284	2 374	2 380
zasoby Towarzystw Budownictwa Społecznego (TBS)					
Mieszkania	0	0	0	0	0
zasoby pozostałych podmiotów					
Mieszkania	8	8	8	10	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkania są w większości wyposażone w podstawową infrastrukturę techniczną (wodociąg, łazienkę oraz ogrzewanie kotłowe).

Zarząd nad lokalami komunalnymi sprawuje Zakład Administracji Mieniem Komunalnym, będący zakładem budżetowym Gminy.

Zakład Administracji Mieniem Komunalnym zarządza zasobami lokalowymi o łącznej powierzchni ponad 30 000 m², z czego zdecydowaną większość stanowią lokale mieszkalne, natomiast resztę powierzchni stanowią lokale użytkowe.

Stan techniczny większości lokali użytkowych jest zły, co spowodowane jest w równej mierze zaniedbaniami w okresie wcześniejszym, jak i znaczącym wiekiem budynków mieszkalnych, zbudowanych w zdecydowanej większości w latach 1900-1935.

II.7. Stan infrastruktury społecznej

Oświata i wychowanie

W Gminie Rzepin funkcjonują jednostki oświatowe trzech szczebli nauczania: podstawowe, gimnazjalne oraz średnie. Dwie funkcjonujące obecnie szkoły podstawowe kształciły w 2006 roku 692 uczniów, którzy uczęszczali do łącznej liczby 31 klas szkolnych. Szkoły podstawowe działające w Gminie ukończyło w 2006 roku 130 uczniów. Wymienione szkoły podstawowe to:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. H. Sienkiewicza w Rzepinie,

Zdjęcie. Szkoła podstawowa w Rzepinie na dawnej fotografii; źródło: Urząd Miasta i Gminy w Rzepinie

- Szkoła Podstawowa w Kowalowie.

Szkolnictwo gimnazjalne jest reprezentowane przez 2 gimnazja:

- Gimnazjum im. J. Kochanowskiego w Rzepinie,
- Gimnazjum w Kowalowie.

W 2006 r. do szkół gimnazjalnych w Gminie Rzepin uczęszczało 444 uczniów w 19 klasach.

Szkolnictwo ponadgimnazjalne jest realizowane przez następujące jednostki oświatowe:

- Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Staszica w Rzepinie,
- Zespół Szkół Leśnych im. prof. Jana Miklaszewskiego w Staroście.

Zdjęcie. Pomnik przedstawiający jelenia – symbol Miasta i Gminy Rzepin, umieszczony przy Zespole Szkół Leśnych w Staroście; źródło: Urząd Miejski w Rzepinie.

Gimnazjum oraz Liceum Ogólnokształcące w Rzepinie wchodzi w skład Zespołu Szkół Ogólnokształcących. Szkoła Podstawowa wraz z oddziałem przedszkolnym oraz Gimnazjum w Kowalowie stanowią łącznie Zespół Szkół w Kowalowie.

Zespół Szkół Leśnych w Staroście kształci specjalistów w zakresie zawodów związanych z gospodarką leśną i leśnictwem i jest cenioną placówką oświatową w tej dziedzinie.

Poza placówkami szkolnymi w Gminie działają 2 przedszkola samorządowe:

- Nr 2,
- Nr 3 „Jarzębinka”.

Przedszkola te dysponują łącznie 265 miejscami dla dzieci w wieku od 3-6 lat. W 2006 uczęszczało do nich 213 dzieci, zatem stopień wykorzystania dostępnych miejsc wynosił 80,37%.

Przedszkola i szkoły posiadają wystarczającą bazę lokalową do prowadzenia zajęć opiekuńczych, wychowawczych i dydaktycznych. Są to obiekty stare (zwłaszcza Zespół Szkół Ogólnokształcących w Rzepinie), wymagające dużych nakładów finansowych na modernizację i remonty oraz bieżącą eksploatację.

Służba zdrowia i opieka społeczna

W Gminie Rzepin działają następujące placówki służby zdrowia:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ESKULAP” w Rzepinie, przy ulicy Słubickiej. ZOZ ma podpisany kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia na świadczenia w ramach podstawowej opieki medycznej. W placówce chorzy przyjmowani są przez dwóch lekarzy i jednego Pediatrę. Ośrodek czynny jest w dni powszednie w godz.: 8.00-18.00. tel. 095 759 63 18.
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kowalowie „Atis”. Ma on podpisany kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia. Pacjenci przyjmowani są w dni powszednie w godz.: 8.00-18.00.,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Atis” Praktyka Lekarza Rodzinnego w Rzepinie,
- W ramach SPZOZ działa Oddział Pomocy Doraźnej w Rzepinie przy ul. Słubickiej. Czynny jest w soboty, niedziele i święta. Oddział Pomocy Doraźnej świadczy pomoc doraźną wyjazdową i ambulatoryjną oraz transport sanitarny.
- Poradnia chirurgiczna w Rzepinie przy ul. Słubickiej w Budynku Pogotowia działa w ramach Kontraktu z NFZ. Czynna jest w poniedziałki, środy i piątki w godz.: 8.00-10.00.
- Poradnia Ginekologiczna w ramach SPZOZ w Słubicach czynna w poniedziałki i czwartki w godz.: 7.30 - 11.00 w Oddziale Pomocy Doraźnej w Rzepinie.
- SPZOZ – punkt poboru materiału do badań laboratoryjnych w Rzepinie w budynku przychodni czynny jest w godz.: 8.00-10.00.i od 16.00-18.00.
- Pielęgniarki Środowiskowe wykonują codziennie wizyty patronażowe, odwiedzają przewlekłe chorych.
- Gabinet Stomatologiczny w Rzepinie przy ul. B. Chrobrego, który posiada umowę z NFZ.

Na terenie Gminy funkcjonują 3 apteki:

- „Galenika”,
- „Panaceum”.

Obie placówki apteczne są umiejscowione w Rzepinie. Ponadto działa placówka apteczna w Kowalowie.

Zadania z zakresu opieki społecznej są realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Do obowiązków Ośrodka należy zabezpieczenie potrzeb dla osób, których dochód nie przekracza kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń pomocy społecznej. Ośrodek dysponuje środkami Gminnymi (zadania własne) oraz środkami państwowymi (zadania zlecone).

Kultura

Koordinacją działań kulturalnych w Gminie Rzepin zajmuje Miejski Dom Kultury w Rzepinie. Placówka funkcjonuje od stycznia 2005 r.

Działania Miejskiego Domu Kultury skupiają się wokół następujących obszarów:

- edukacja kulturalna i wychowanie poprzez kulturę,
- tworzenie i udostępnianie dóbr kultury,
- tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowanie wiedzą i sztuką,
- tworzenie warunków do korzystania z twórczości filmowej.

Działalność Miejskiego Domu Kultury w zakresie organizacji imprez kulturalnych podlega ustawicznemu rozwojowi. I tak w 2005 r. MDK zorganizował 18 imprez, a dla porównania - w 2006 r. – już 46.

Niewystarczająca baza lokalowa udostępniona na potrzeby MDK była głównym motorem podjęcia realizacji rozbudowy kina „Chrobry” z przeznaczeniem na dom kultury. I etap projektu, realizowanego przy udziale środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego doprowadził do powstania trzykondygnacyjnego budynku z salą widowiskową na 250 osób, z pełnym zapleczem scenicznym i socjalnym. W drugim etapie projektu przeprowadzona została gruntowna modernizacja istniejącego budynku kina.

Działalność kulturalna jest aktywnie prowadzona również na obszarach wiejskich Gminy Rzepin. W Gminie Rzepin działają świetlice wiejskie w miejscowościach:

- Sulów,
- Gajec,
- Lubiechnia Wielka,
- Serbów,
- Radów.

Świetlica w Gajcu, uruchomiona w 2006 r. przy wsparciu Fundacji Wspomagania Wsi, pełni funkcję kulturotwórczą, wychowawczą i opiekuńczą dla młodszych dzieci. W oparciu o bazę lokalową świetlicy oraz wytworzone dzięki niej aktywne środowisko młodzieżowe możliwe było uruchomienie lokalnego periodyku pod nazwą „Gazeta Rzepińska”

W roku 2006 powstał w Drzeńsku Wiejski Klub Kultury. Inwestycja była współfinansowana z Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” oraz Programu Operacyjnego „Promesa Ministra Kultury”.

Poza wspomnianymi wyżej instytucjami aktywną działalność kulturalną prowadzi Miejska Biblioteka Publiczna w Rzepinie (wraz z filiami w Kowalowie i Lubiechni Wielkiej). Łączna liczba woluminów wynosiła w 2006 roku 32 500 pozycji książkowych i czasopism dostępnych dla czytelników.

II.8. Dziedzictwo kulturowe

Do najważniejszych zabytków dostępnych na terenie Gminy Rzepin należą:

- Kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Rzepinie - pierwotna budowla miała styl późnoromański. Zbudowane z granitu dolne partie kościoła datuje się na schyłek XIII w. Z pierwotnej budowli przetrwało też prezbiterium wraz z trzema wschodnimi oknami o łukach lekko zaokrąglonych. Do korpusu kościoła od strony północnej przylega kaplica z końca XIV wieku z ostrołukowym profilowanym portalem i ceglanyymi maswerkowymi fryzami, o sklepieniu krzyżowo-żebrowym. W 1638 r. świątynia została uratowana przed spaleniem. W 1698 r. odnotowano, że kościół jest cały murowany, wieża drewniana z pięcioma dzwonami i zegarem oraz, że stoi w mieście. Kościół został odbudowany w cegle, podwyższono znaczne partie murów oraz zbudowano neogotycką wieżę. Proces jego odbudowy i modernizacji zakończył się dopiero w 1879 r. Długość kościoła wynosi 36 m, a szerokość od głównego wejścia 15 m. Obecna bryła kościoła i jego wnętrze ukształtowane zostały w czasie tejże przebudowy. W prezbiterium Chrystus na krzyżu, tabernakulum i ciernie, wykonane są z ozdobnego metalu. W oknach znajduje się 7 witraży. W centralnym oknie witraż przedstawia Najświętsze Serce Pana Jezusa. 19-głosowe organy zbudowane zostały w 1879 roku przez firmę Gebrude Dinie z Berlina.
- Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża w Lubiechni Małej - niewielki kościółek wzniesiony w konstrukcji ryglowej w drugiej połowie XVII wieku z drewnianą wieżą zbudowaną w 1818 roku. Remontowany w XIX i na początku XX wieku. Pomimo pewnych przekształceń, kościół ten

przetwał do chwili obecnej w formie jaką nadano mu w czasie budowy. Jest jednym z nielicznych na tym terenie sakralnych obiektów ryglowych i to o tak dawnej metryce. Licząca przeszło 300 lat substancja budowlana kościoła, przy którym w ostatnim pięćdziesięcioleciu nie prowadzono żadnych prac remontowych, jest niestety mocno nadwyrężona. Dla dalszego utrzymania zabytkowego kościółka, który jest najstarszym obiektem we wsi, niezbędne jest wykonanie szerokiego zakresu prac remontowych.

- Kościół w Drzeńsku p. w. Jezusa Miłosiernego - kościół w stylu późnoromańskim zbudowany został w poł. XIII w., przebudowany i powiększony o kruchtę w XVIII wieku, spalony w czasie pożaru z 1810 r., po odbudowie dostawiono do niego w poł. XIX w. wieżę i kaplicę,
- Kościół p.w. Św. Piotra i Pawła w Kowalowie – zabytek kultury romańskiej, kościół uległ spaleni w roku 1830, w tym samym roku kościół został odbudowany staraniem nowego właściciela wsi, ciekawostką kościoła w Kowalowie jest szachownica wyryta w kamieniu przy jednym z portali wejściowych, co może świadczyć o zbudowaniu kościoła przez templariuszy,
- Kościół p.w. Matki Bożej Różańcowej w Lubiechni Wielkiej - kościół został zapewne przebudowany z pierwotnego stanu na przełomie XVII/XVIII wieku. Świadczą o tym zachowane dzwony. Jeden z 1697 r. z fundacji Joachima Erdmanna von „Borgsdorf”. Odlany był przez Christiana Heintze w Barlinku. Drugi wykonał w 1706 r. Jan Jakub Schulz z Berlina. Również ołtarz i ambona wykonane zostały w 1700 r. przez Daniela Ulrika Duchtera z Frankfurtu. Wszystkie te parametry zostały przeniesione do nowego kościoła, który został zbudowany z cegły, w stylu neogotyckim w XIX wieku. Świątynię poświęcono 7 września 1898 r.
- Kościół poewangelicki w Radowie - zbudowany z ciosanych kwadrów granitowych o różnych barwach, posiada zamknięcie okien chóru łukiem półkolistym, co wskazuje na powstanie świątyni przed 1270 rokiem. Układ przestrzenny podobny jest do założenia kościoła w Kowalowie. Składa się on z prezbiterium o wymiarach zewnętrznych około 7,2x7,8 m oraz korpusu nawowego z wydzieloną wewnętrzną prostokątną częścią wieżową wzniesioną do wysokości nawy (10x15,4 m). Nawa oświetlona jest czterema oknami (po dwa od pd. i pn.) wybitymi w XIX wieku, zapewne przez poszerzenie starych. Identycznie przekształcone są dwa boczne okna w prezbiterium. Natomiast w jego ścianie wschodniej zachowały się w postaci wnęk trzy pierwotne okna o wysmukłych kształtach, zamknięte półkoliście.
- Kościół p.w. Matki Boskiej Królowej Polski w Serbowie - kościół gotycki z kamienia ma swe początki w XIV w. jest otoczony starym murem z kamieni polnych oraz cmentarzem, założony na planie prostokąta, został przebudowany na początku XX wieku. Od wschodu jest zamknięty pięciobocznie. Wieża i przybudówka przed wejściem od południa również pochodzą z

nowszych czasów. Sklepienie jest drewniane, beczkowe. W 1913r. na wyposażeniu świątyni znajdowały się dwa barokowe świeczniki, kielich srebrny z 1714 r. z napisem G.F.W., Barokowa cynowa misa chrzcielna z 1755 r. ze znakiem Gottlieba Lebiego. Kościół posiadał również trzy dzwony średniowieczne. Na szyi dzwonu z 1471 r. znajdował się napis późnogotycką minuskułą. Drugi również XV wieczny dzwon posiadał napis późnogotycką minuskułą. Trzeci dzwon średniowieczny nie miał napisów. Kościół ten przez blisko 30 lat pozostawał nieczynny, odremontowany w 1974 r. został poświęcony p. w. Matki Boskiej Królowej Polski. Wg opisu z 1913 r. kościół otoczony był cmentarzem.

- Liceum Ogólnokształcące w Rzepinie – mieszczące się w budynkach powstałych na początku XX wieku,
- Ratusz (siedziba władz miejskich) – jego początki sięgają średniowiecza, ratusz spalony w 1641 r. przez Szwedów, odbudowany w konstrukcji szachulcowej; ratusz ceglany wybudowany został na szczątkach starego w latach 1882-1883
- Dworek myśliwski – wybudowany w XVII w., zlokalizowany przy ul. Słubickiej, obiekt wpisany do rejestru zabytków województwa lubuskiego,
- Młynarzówka – budynek z pocz. XX wieku, murowany, z magazynami wybudowanymi w poł. XIX w. i pocz. XX w., wykonanymi metodą szachulcową i murowaną.

Kościół w Rzepinie, Radowie, Drzeńsku i w Kowalowie są elementem kulturowej trasy turystycznej o nazwie „**Szlak Romański**”, odwołującej się do historii Ziemi Lubuskiej w średniowieczu. Idea utworzenia Szlaku jako ogólnopolskiej trasy kulturowo-religijnej zrodziła się w 1999 r., podczas przygotowań do uroczystości milenijnych 2000 roku oraz 1000-cznej rocznicy Zjazdu Gnieźnieńskiego.

II.9. Turystyka i rekreacja

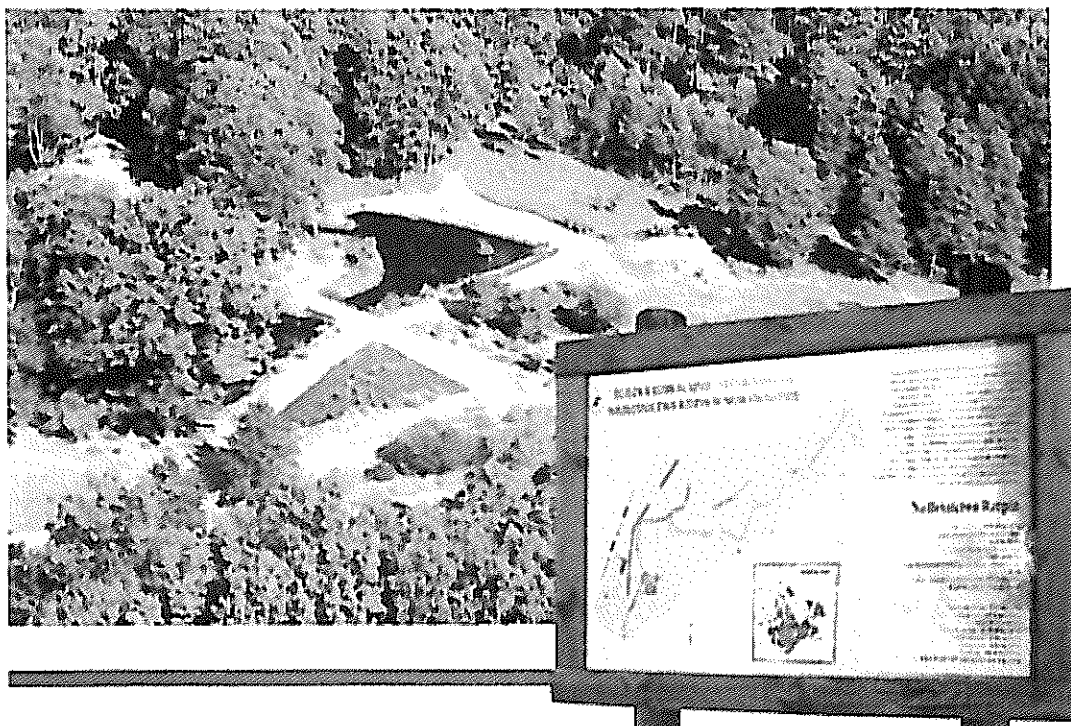
Atrakcyjne, bogate środowisko naturalne skupione wokół Puszczy Rzepińskiej i rzeki Ilanki stwarza znakomite warunki dla rozwoju turystyki aktywnej. Do najciekawszych atrakcji Gminy Rzepin zaliczyć należy piękną przyrodę, czyste powietrze i mnogość lasów oraz liczne pomniki przyrody:

- szlaki rowerowe,

Zdjęcie. Dąb szypułkowy „Piast” położony w okolicy Solectwa Gajec; źródło: Urząd Miejski w Rzepinie

- ścieżka edukacyjna Nadleśnictwa Rzepin „Bobrowym szlakiem” w Nowym Młynie - Na stosunkowo niewielkim obszarze ścieżki spotykamy charakterystyczne siedliska Nadleśnictwa Rzepin, rzadkie, chronione gatunki roślin i zwierząt, okazale drzewa pomnikowe. Zwiedzając ścieżkę można zapoznać się z formami gospodarki leśnej oraz metodami ochrony upraw leśnych. Na terenie ścieżki znajdują się obiekty małej infrastruktury turystycznej, które zachęcają do odpoczynku.

Zdjęcie. Ścieżka edukacyjno-przyrodnicza „Bobrowy Szlak” w Nowym Młynie; źródło: folder informacyjny, Nadleśnictwo Rzepin

- wigwamy w Nowym Młynie

Zdjęcie. Wigwamy w Nowym Młynie; źródło: folder informacyjny, Nadleśnictwo Rzepin

Szlaki rowerowe wytyczone w granicach Gminy Rzepin są bardzo interesujące. Poniżej zamieszczono wykaz szlaków:

- Szlak Nr 1, ok. 16,0 km, Rzepin Pl. Ratuszowy, ul. Kościuszki, ul. Poznańska, ul. Kilińskiego, Rondo Kilińskiego, za Hotelem Leśnym w lewo, jez. Rzepsko, wzdłuż jeziora, jez. Lubińskie, Lubin, Jerzmanice Lubuskie, powrót do Rzepina
- Szlak Nr 2, ok. 21,0 km, Rzepin Pl. Ratuszowy, ul. Wojska Polskiego, ul. Mickiewicza, Rondo Mickiewicza, Nowy Młyn (4,8km), jez. Linie (7,8km), jez. Oczko, jez. Głębiniec (9,7km), jez. Popienko, dukty leśne wzdłuż A-2 powrót do Rzepina, ul. Mickiewicza
- Szlak Nr 3, ok. 12,0 km, Rzepin Pl. Ratuszowy, ul. Kościuszki, ul. Poznańska, ul. Kilińskiego, Rondo Kilińskiego, ul. Leśna, wzdłuż stawów dęb Piast (4,9km). Ścieżka Edukacyjno-Przyrodnicza (6,1km), Nowy Młyn powrót do Rzepina drogą 134
- Szlak Nr 4, ok. 12,0 km, Rzepin Pl. Ratuszowy, ul. Kościuszki, ul. Poznańska, ul. Moniuszki, w prawo za wiaduktem kolejowym, droga leśna do miejscowości Tarnawa, Łysa Góra, stawy śródleśne, Starościn, powrót do Rzepina
- Szlak Nr 5, ok. 24,0 km, Rzepin Pl. Ratuszowy, ul. Kościuszki, ul. Poznańska, ul. Moniuszki, 100 m za wiaduktem kolejowym w prawo droga bukowa, mostek na Ilance (3,9km), Grodzisko, Starościn, mosty na Ilance, droga Ośniańska, powrót do Rzepina
- Szlak Nr 6, ok. 22,0 km, Rzepin Pl. Ratuszowy, ul. Bohaterów, ul. Ośniańska, parking nad jez. Busko, Połocko, droga leśna nad łąkami, jez. Busko, Starościn, droga ośniańska, powrót do Rzepina.

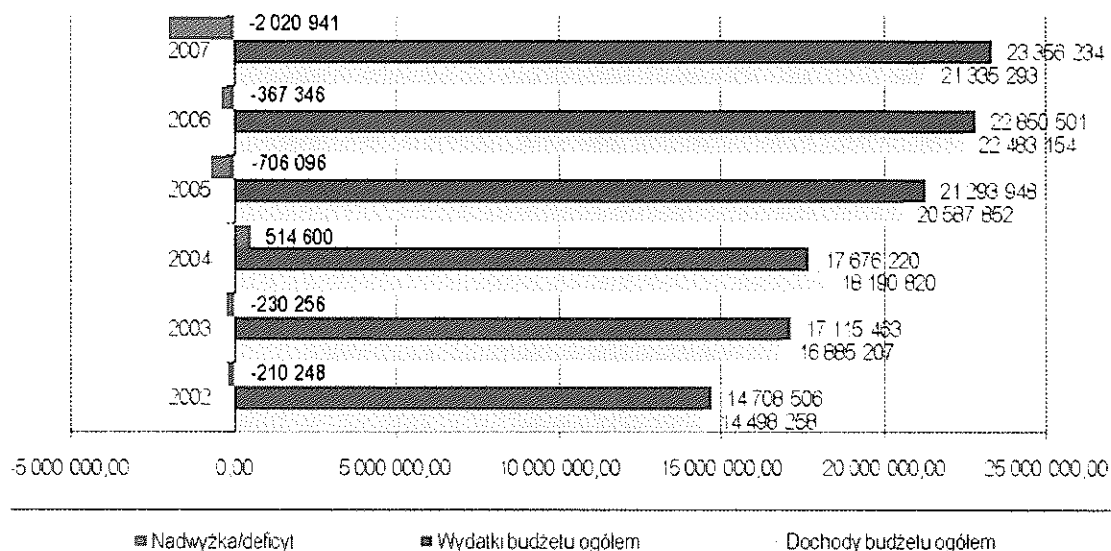
II.10. Sytuacja budżetowa Gminy Rzepin

Dla potrzeb niniejszej strategii dokonano analizy dochodów i wydatków budżetowych w latach 2002-2007.

W analizowanym okresie jednostka odnotowała deficyt budżetowy w latach: 2002, 2003, 2005, 2006, 2007. Dane dla roku 2007 wskazane zostały w oparciu uchwałę budżetową na rok 2007. Lata 2002, 2004 i 2006 zakończyły się nadwyżką budżetową. W 2005 roku osiągnięto nieznaczną nadwyżkę na poziomie nieco ponad 500 tys. zł. Przedstawione fakty prezentuje tabela poniżej.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Dochody budżetu ogółem	14 498 258,00	16 885 207,00	18 190 820,00	20 587 852,00	22 483 154,20	21 335 293,0
Wydatki budżetu ogółem	14 708 506,00	17 115 463,00	17 676 220,00	21 293 948,00	22 850 500,50	23 356 234,0

Nadwyżka/deficyt	-210 248,0	-230 256,0	514 600,0	-706 096,0	-367 346,3	-2 020 941,0
------------------	------------	------------	-----------	------------	------------	--------------

Wykres. Sytuacja budżetowa Gminy Rzepin w latach 2002-2007; źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz uchwały budżetowej.

Szczegółowa analiza wydatków wskazuje, że dominującą pozycję w strukturze wydatków stanowią wydatki oświatowe. Wydatki tego działu stanowiły w roku 2006 36,84% zrealizowanych wydatków ogółem, przy czym odnotować można tendencję spadkową w stosunku do roku 2005. Na kolejnym miejscu w strukturze wydatków znajduje się pomoc społeczna.

Najmniejsze wydatki były ponoszone na realizację zadań z zakresu rolnictwa i leśnictwa oraz ochrony zdrowia.

W podsumowaniu analizy budżetu Gminy Rzepin w latach 2002-2006 warto zaznaczyć, iż znaczną część wydatków Gminnych stanowią wydatki sztywne, których wydatkowanie jest koniecznością prawną regulowaną przez właściwe ustawy i rozporządzenia. Analiza wydatków budżetowych wskazuje na stosunkowo niski odsetek wydatków inwestycyjnych. Gmina realizowała w analizowanym okresie znaczną liczbę projektów dofinansowanych ze źródeł zewnętrznych, w tym środków Unii Europejskiej. Niskie dochody własne oraz wielość wydatków sztywnych powoduje, że koniecznością staje się poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania projektów inwestycyjnych i społecznych. Programy operacyjne (krajowe i regionalne) planowane w Polsce na lata 2007-2015 stwarzają szanse pozyskania znaczących środków unijnych, mogących posłużyć rozwojowi Gminy.

III. ANALIZA SWOT POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Założenia metodologiczne analizy

Analiza obszarów potrzeb rozwojowych oraz zagrożeń dla realizacji strategii opiera się na wykorzystaniu techniki analizy SWOT. Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych, służących do porządkowania informacji. Technika jest stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej.

Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanej informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- **S** (*Strengths*) – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,
- **W** (*Weaknesses*) – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu,
- **O** (*Opportunities*) – szanse: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,
- **T** (*Threats*) – zagrożenia: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Wreszcie - informacja, która nie może być poprawnie zakwalifikowana do żadnej z wymienionych grup, jest w dalszej analizie pomijana jako nieistotna strategicznie. Informacja strategiczna, posegregowana według opisanych kryteriów na cztery grupy, jest następnie zapisywana w czterodzielnej macierzy strategicznej, w której lewa połowa zawiera dwie kategorie czynników pozytywnych a prawa - dwie kategorie czynników negatywnych.

W popularnych ujęciach ekonomicznych i strategicznych dwa pierwsze obszary odnoszą się najczęściej do środowiska wewnętrznego i zawierają najistotniejsze w jednostce elementy, np. silna marka (**S**), czy słabe zaplecze kapitałowe (**W**). Natomiast dwa ostatnie obszary odnoszą się analogicznie do środowiska zewnętrznego.

Analiza SWOT została sporządzona w oparciu o diagnozę sytuacji w Gminie Rzepin oraz o wyniki ankiet wypełnionych przez 314 ankietowanych. Ankieta przygotowana została w dwóch wersjach – papierowej (dostępnej w 7 punktach miasta, w tym w Urzędzie Miejskim, większych sklepach i bankach) oraz elektronicznej (dostępnej na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Rzepinie). Dodatkowo ankieta została przeprowadzona wśród sołtysów Gminy Rzepin, w 10 sołectwach. Czas trwania badania ankietowego wyniósł 31 dni – od 01.12.2007 r. do 31.01.2008 r. Ankieta, opracowana przez pracowników Urzędu Miejskiego w Rzepinie miała charakter anonimowy.

Uczestnicy mieli odpowiedzieć na następujące pytania:

1. Ocena poziomu życia w Gminie Rzepin (w skali od 2-5, gdzie 2 oznacza ocenę złą, natomiast 5 ocenę bardzo dobrą)
2. Proszę wskazać, jakie inwestycje są najważniejsze do zrealizowania w Gminie dla mieszkańców (w podziale na istotne/nieistotne)
3. Czy są Państwo za zmianą nazw ulic: Gen. Karola Świerczewskiego, Marcelego Nowotki, Bohaterów Radzieckich i Hanki Sawickiej? (tak/nie)

Poniżej zamieszczono tabele zbiorcze ukazujące rozkład odpowiedzi dla poszczególnych pytań:

Pyt. 1

	5	4	3	2	nie mam zdania	Suma punktów po wymnożeniu przez ocenę
a) warunki mieszkaniowe	19	77	112	86	7	911
b) bezpieczeństwo mieszkańców	8	69	141	80	7	899
c) opieka zdrowotna	10	49	109	127	10	824
d) przedszkola	38	88	90	54	37	920
e) szkolnictwo podstawowe	56	106	86	30	29	1018
f) szkolnictwo gimnazjalne	81	78	81	37	29	1112
g) szkolnictwo ponadgimnazjalne	66	80	81	49	21	991
h) kanalizacja	20	68	100	105	16	883
i) woda i jakość wody	16	49	101	127	11	833

j) stan dróg i oznakowanie dróg	12	53	110	112	15	826
k) stan środowiska naturalnego	25	67	120	75	13	903
l) dostępność sportu i rekreacji	27	85	87	88	12	912
m) dostępność kultury i rozrywki	28	59	112	89	7	890
n) parki, tereny zielone	20	52	108	105	6	842
o) dostępność placów zabaw i boisk sport.	17	58	104	111	11	851
p) opieka społeczna	74	26	64	88	44	842
q) dostępność sieci telefonicznych Internetu	34	83	114	74	12	983

Wyniki z pierwszej tabeli wskazują, że mieszkańcy miasta i Gminy Rzepin najlepiej oceniają:

1. szkolnictwo gimnazjalne
2. szkolnictwo podstawowe
3. szkolnictwo ponadgimnazjalne
4. dostępność sieci telefonicznych Internetu
5. przedszkola
6. dostępność sportu i rekreacji
7. warunki mieszkaniowe
8. stan środowiska naturalnego

Najgorzej ankietowani oceniali opiekę zdrowotną oraz stan i oznakowanie dróg.

Pyt. 2

Proponowane inwestycje	istotne	nieistotne
a) Rozbudowa sieci kanalizacyjnej Rzepina	228	58
b) Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy	224	63
c) Modernizacja sieci wodociągowej	242	44
d) Modernizacja oczyszczalni ścieków	214	68

e)	Rozbudowa i modernizacja oświetlenia w Rzepinie	191	90
f)	Rozbudowa i modernizacja oświetlenia w terenie gminy	200	83
g)	Remonty dróg	273	11
h)	Budowa dróg	234	43
i)	poprawa estetyki gminy (zakładanie parków, placów zabaw)	255	25
j)	rozbudowa, budowa obiektów turystyczno-rekreacyjnych (boiska sportowe, ścieżki rowerowe, obiekty rekreacyjno-wypoczynkowe nad jeziorem Długim)	232	44
k)	przystosowanie otoczenia rzeki Ilanki do celów turystycznych	219	61
l)	uzbrojenie terenów pod inwestycje	241	41
m)	zwiększenie nakładów na inwestycje z zakresu infrastruktury oświatowej	236	49
n)	szersze wspieranie kultury i rozrywki (Dni Rzepina itp.)	222	45
o)	zwiększenie pomocy socjalnej dla najuboższych	225	51
p)	renowacja starego miasta (kamienic, dróg, parku)	237	47
q)	rozbudowa sieci telekomunikacyjnej (Internet) na terenie gminy	225	47

Do najważniejszych inwestycji ankieterzy zaliczają:

1. Remonty dróg
2. Poprawa estetyki Gminy (zakładanie parków, placów zabaw)
3. Modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
4. Uzbrojenie terenów pod inwestycje
5. Renowacja starego miasta (kamienic, dróg, parku)
6. Zwiększenie nakładów na inwestycje z zakresu infrastruktury oświatowej
7. Budowa dróg

Konieczne jest zaznaczenie, iż społeczeństwo Gminy Rzepin odnosi się zdecydowanie przychylnie do planów inwestycyjnych proponowanych przez Urząd Miejski.

Pyt. 3

W odpowiedzi na pytanie odnośnie potrzeby zmiany nazw ulic, których patronami są postacie historyczne kojarzone z ustrojem komunistycznym większość mieszkańców: 252 osoby udzieliły odpowiedzi negatywnej, natomiast 56 osób odpowiedziało pozytywnie.

Analiza SWOT – główne obszary problemowe

Gospodarka

ANALIZA SWOT – GOSPODARKA	
<i>Silne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
+ bliskość granicy z Niemcami, + korzystne położenie geograficzne, + węzeł kolejowy „Rzepin” oraz położenie na trasie Magistrali Nadodrzańskiej, + położenie na trasie planowanej autostrady A-2, + atrakcyjne tereny inwestycyjne, + niewielki udział firm sektora publicznego, + malejąca liczba zarejestrowanych bezrobotnych,	- słabe gleby, - brak dużych podmiotów gospodarczych - rozdrobnienie gospodarstw rolnych, - niewystarczająca liczba miejsc pracy na terenie Gminy, - niewiele znaczących inwestycji zewnętrznych, - niewielki budżet inwestycyjny Gminy i wysoki poziom tzw. „sztywnych” wydatków.
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
+ wykorzystanie potencjału aktywności gospodarczej do tworzenia nowych podmiotów gospodarczych + pozyskanie inwestorów zewnętrznych + rozwój usług i drobnej wytwórczości, + tworzenie większych gospodarstw rodzinnych, + wyznaczenie terenów inwestycyjnych i ich zbrojenie techniczne, + promocja Gminy.	- brak realizacji inwestycji budowy autostrady A-2, - nieopłacalność produkcji rolnej, - brak planów zagospodarowania przestrzennego.

Sfera społeczna

ANALIZA SWOT – SFERA SPOŁECZNA	
<i>Silne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
+ stosunkowo wysoka aktywność społeczna, + nowoczesny obiekt Miejskiego Domu Kultury z salą widowiskową, + kino „Chrobry”, + aktywnie działające wiejskie domy kultury, + dobre wyposażenie szkół i kompetentna kadra, + stosunkowo dobrze rozwinięta opieka zdrowotna	- niewystarczająca liczba boisk osiedlowych i wielofunkcyjnych, - zły stan techniczny obiektów oświatowych,
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
+ wykorzystanie bezzwrotnych dotacji z funduszy strukturalnych i inicjatyw wspólnotowych na działania prospołeczne, + remigracja ludności (zwłaszcza powrót z zagranicy), + zmiana negatywnej tendencji przyrostu naturalnego, + powszechny dostęp do informacji (Internetu), + możliwości wykorzystania potencjału ludzkiego, + możliwość podnoszenia poziomu wykształcenia, + prężna działalność Miejskiego Domu Kultury, + możliwość zmiany kwalifikacji zawodowych	- dalej postępująca migracja ludności, - rosnący koszt pomocy społecznej oraz opieki nad osobami starszymi, - odpływ ludności młodej oraz mieszkańców w wieku produkcyjnym, - niewystarczający poziom aktywności społecznej, - malejąca liczba uczniów w szkołach Gminnych, - ubożenie społeczeństwa

Infrastruktura techniczna

ANALIZA SWOT – INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	
<i>Silne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
+ korzystne położenie wzdłuż drogi krajowej nr 2 (E-30), + dobrze rozwinięta sieć wodociągowa, + stopniowa, systematyczna budowa sieci kanalizacyjnej w Gminie, + wysoki stopień gazyfikacji Gminy, + nowoczesna, wydajna stacja uzdatniania wody, + wysoki stopień telefonizacji Gminy.	- brak sieci kanalizacji sanitarnej w znacznej liczbie miejscowości wiejskich, - zły stan infrastruktury drogowej, - niewystarczająca ilość chodników.
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
+ wykorzystanie środków finansowych dostępnych w ramach funduszy strukturalnych UE, + wykorzystanie innych środków finansowych, + dobrze rozbudowana infrastruktura, + poprawa dostępności komunikacyjnej Gminy, + autobus szynowy.	- trudności w pozyskiwaniu środków, - postępujące zużycie elementów sieci infrastruktury technicznej, w tym przestarzałe linie energetyczne.

Środowisko przyrodnicze i turystyka

ANALIZA SWOT – ŚRODOWISKO I TURYSTYKA	
<i>Silne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
+ czyste środowisko naturalne, + bogata gatunkowo flora i fauna, + położenie w obszarze Puszczy Rzepińskiej, + jeziora Pojezierza Lubuskiego, + ścieżka edukacyjna „Bobrowym Szlakiem” + atrakcyjne zabytki dziedzictwa kulturalnego, w tym kościoły, + interesujące ścieżki rowerowe.	- infrastruktura przyjeziona wymagająca rozwoju - niewystarczająco rozwinięta infrastruktura sektora obsługi ruchu turystycznego (baza noclegowa, żywieniowa), - stosunkowo niewielka ilość zabytków dostępnych w Gminie.
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
+ przygotowanie działek budowlanych na terenach atrakcyjnych, + wykorzystanie walorów jezior Pojezierza Lubuskiego oraz Puszczy Rzepińskiej, + przyciągnięcie turystów zagranicznych, zwłaszcza niemieckich, + renowacja zabytków położonych na terytorium Gminy, + stworzenie ośrodka sportowo – rekreacyjnego, + rozwój oferty agroturystycznej oraz turystyki aktywnej.	- brak inwestycji w zakresie infrastruktury obsługi ruchu turystycznego, - małe nakłady na ochronę środowiska, - możliwość występowania klęsk żywiołowych (powódzie, susze, wichury).

IV. ANALIZA STRATEGICZNA ROZWOJU GMINY RZEPIN

Planowanie strategiczne jest przemyślanym, metodycznym sposobem zarządzania, prowadzącym w dłuższej perspektywie do rozwiązania najważniejszych problemów oraz wykorzystania najważniejszych atutów, przy uwzględnieniu szans i zagrożeń. Planowanie strategiczne oparte zostało o przeprowadzoną uprzednio technikę analizy SWOT, co pozwoliło dostrzec mocne i słabe strony Gminy, a także rozpatrzyć szanse i zagrożenia stojące przed jednostką.

Wynik analizy ma odzwierciedlenie w takim, a nie innym ułożeniu celów strategicznych dokumentu. Uznano przy tym, że cele strategiczne pomagają Gminie skoncentrować wysiłki na kwestiach wpływających w największym stopniu na rozwój Gminy Rzepin. Cele strategiczne wskazują, w jaki sposób Gmina ma funkcjonować i rozwijać się, aby zaspokoić potrzeby mieszkańców oraz osiągnąć zamierzone cele rozwojowe.

Sformułowane cele strategiczne są metodycznym zaadaptowaniem wizji rozwojowych, będących wynikiem przemyśleń mieszkańców i władz jednostki. Duży stopień ogólności wizji, wyraz pragnienia obywateli oraz chęci dążenia do stanu zamierzonego, przybrał na etapie hierarchizacji celów formę celów strategicznych (ogólnych). Konkretyzacją celów strategicznych są cele szczegółowe (operacyjne), powstałe w kolejnym etapie procesu przygotowania strategii.

Cele stanowią przekładnik dla misji rozwoju Gminy. Wyrażane są ogólnie, jako funkcje definiujące potrzeby, które powinny być zrealizowane w określonym czasie. Cele opisują kierunek, w jakim powinien dokonywać się rozwój Rzepina oraz spełniają dwa podstawowe warunki:

- są osadzone w realiach funkcjonowania Gminy,
- wyznaczają tylko te działania, które rzeczywiście mogą zostać spełnione.

Cele strategiczne zostały wyznaczone w oparciu o:

- diagnozę stanu istniejącego,
- analizę mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń (SWOT).

Każdej z analizowanych kwestii przypisano odpowiadające im uwarunkowania zewnętrzne – kluczowe szanse i zagrożenia tkwiące w otoczeniu Gminy, mogące mieć pozytywny lub negatywny wpływ na tempo dalszego rozwoju jednostki.

Niezwykle istotnym elementem strategii jest wyznaczenie misji, jako swego rodzaju drogowskazu o najwyższym stopniu ogólności. Misja strategiczna jest odzwierciedleniem dążenia do wartości nadrzędnych, a cele strategiczne są narzędziami umożliwiającymi zbliżanie się do założonego ideału. Misja jest określana najogólniej jako:

- posłannictwo pełnione przez osobę lub organizację, które dotyczy wykonania specjalnego zadania,
- charakterystyczna rola do spełnienia przez firmę wyrażająca jej odrębność (tożsamość organizacji, **sens istnienia**).

W odróżnieniu od misji, wizja jest **opisem wizerunku instytucji w stosunku do odległej przyszłości**, określającym wynik rozwoju tej instytucji przy założeniu możliwie najlepszych uwarunkowań. Wizja to ponadto:

- wyobrażenie przedstawiające obraz rzeczywistości w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej,
- koncepcja modelowa przyszłej organizacji, funkcjonowania i pożądanego rozwoju firmy określona przez aspirację i twórczą wyobraźnię firmy (także kierownictwa, członków organizacji).

Wobec ograniczonych środków finansowych będących w dyspozycji mieszkańców i władz Gminy, liczba celów szczegółowych została ograniczona do najbardziej możliwych do zrealizowania. Celom szczegółowym przyporządkowane zostały mierniki ich realizacji, pozwalające na monitorowanie oraz nadzór nad realizacją Strategii.

Misja i wizja Gminy Rzepin

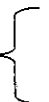
Misja rozwoju jest to - ujęta w sposób syntetyczny - deklaracja intencji władz samorządowych, co do kierunków przyszłego rozwoju Gminy. Określa ona przyszłościowy obraz Gminy oraz informuje o wspólnych wartościach i przekonaniach leżących u podstaw podejmowania określonych działań. Misja rozwoju ma istotną wartość informacyjną zarówno dla mieszkańców Gminy, podmiotów gospodarczych, jak i dla jej otoczenia. Określa „to, co chcemy osiągnąć w określonym horyzoncie czasu”, bynajmniej nie w oparciu o marzenia i wizje, lecz o własne zasoby i możliwości rozwoju (silne i słabe strony Gminy) oraz warunki stworzone przez otoczenie (szanse i zagrożenia rozwojowe). Wśród podstawowych przesłanek rozważanych przy formułowaniu deklaracji misji rozwoju wymienić należy dążenie do:

- tworzenia optymalnych warunków dla rozwoju gospodarki lokalnej, w tym wspierania drobnej przedsiębiorczości,
- ochrony istniejących zasobów przyrodniczych i kulturowo-historycznych, dążenie do zrównoważonego rozwoju (tzw. ekorozwoju),
- lepsze zaspokajanie potrzeb mieszkańców.

Przedstawiona w dokumencie misja Gminy Rzepin stanowi odzwierciedlenie opinii mieszkańców Gminy oraz władz Gminnych, będąc wynikiem pewnego kompromisu i przeniesienia wyrażanych potrzeb na możliwie wysoki stopień ogólności. Jest ponadto wyrazem specyficznego i w dużej mierze warunkującego rozwój Gminy, położenia geograficznego jednostki, w pobliżu granicy polsko-niemieckiej.

Misją Gminy Rzepin jest dążenie do rozwoju ekonomicznego Gminy i podmiotów w niej gospodarujących, z wykorzystaniem korzystnego, nadgranicznego położenia i przy poszanowaniu bogactwa środowiska naturalnego

Wizja Gminy Rzepin jest zbiorem haseł wskazujących pożądane kierunki rozwoju jednostki. Wymienia się w kolejności następujące wizje cząstkowe:

CEL
1	1. Pełna dostępność do rozwiniętej infrastruktury technicznej dla mieszkańców Gminy Rzepin (sieć kanalizacji sanitarnej, wodociągowej, systemu gospodarki odpadami, systemu drogowego).2. Czyste środowisko naturalne.3. Zmodernizowane budynki użyteczności publicznej wyposażone w nowoczesny sprzęt.
CEL
2	1. Gmina przyjazna inwestorom zewnętrznym oraz wspierająca przedsiębiorców już działających na jej terenie.2. Turystyka jako ważny element promocyjny jednostki – większa liczba turystów odwiedzających obszar Gminy.
CEL
3	1. Gmina komfortowa i przyjazna mieszkańcom – będąca nie tylko miejscem zamieszkania, lecz również zapewniająca możliwość interesującego spędzenia czasu wolnego.2. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
CEL
4	1. Maksymalizacja wykorzystania dostępnych dla Gminy funduszy UE i innych środków zewnętrznych.

Wskazane wizje rozwojowe zostały pogrupowane według właściwego zaszeregowania do obszarów problemowych, wskutek czego wyznaczono **4 cele strategiczne**.

Cele strategiczne rozwoju Gminy

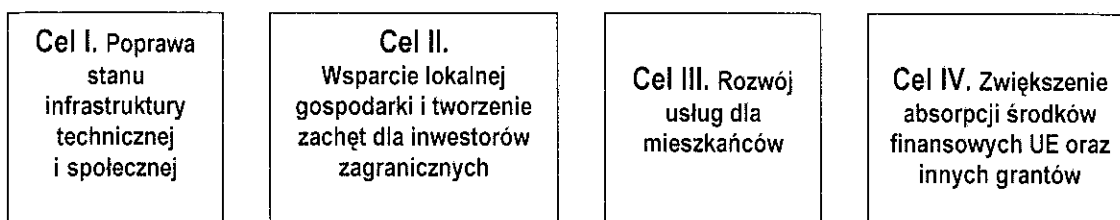
Wskutek przeprowadzonej analizy problemowej wyznaczono cele strategiczne, wskazujące ogólne kierunki rozwoju Gminy Rzepin. Przytoczona kolejność celów nie jest wynikiem przeprowadzonej hierarchizacji, każdy z nich traktować należy na równi z innymi, bez wartościowania ważności. Dokładne określenie celów pozwoli na odpowiednią koordynację działań przez osoby i instytucje, które będą miały wpływ na realizację strategii, wytyczającej długofalowe kierunki zrównoważonego rozwoju Gminy. Działania objęte strategią pozwalają na kompleksowe ujęcie zrównoważonego rozwoju Gminy w dziedzinie infrastruktury technicznej i społecznej, gospodarki oraz środowiska przyrodniczego.

Cele strategiczne Gminy Rzepin, których realizacja mieć będzie miejsce w latach 2008-2015 są następujące:

- I. Cel I. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej,**
- II. Cel II. Wsparcie lokalnej gospodarki i tworzenie zachęt dla inwestorów zewnętrznych,**
- III. Cel III. Rozwój usług dla mieszkańców,**
- IV. Cel IV. Zwiększenie absorpcji środków finansowych UE oraz innych grantów.**

Wydzielenie kwestii związanych z pozyskiwaniem przez Gminę środków finansowych z funduszy UE (oraz innych źródeł) jako odrębnego celu strategicznego podyktowane jest niewystarczającym poziomem absorpcji w latach 2004-2006. W obliczu szans rozwojowych, jakie stwarzają polskim Gminom kolejne okresy programowania funduszy UE (2007-2013), konieczne wydaje się wzmoczenie wysiłków w celu możliwie najlepszego wykorzystania dostępnych środków. Poniżej przedstawiono schemat ukazujący wzajemne korelacje pomiędzy poszczególnymi celami strategicznymi.

Schemat: Powiązania logiczne pomiędzy celami strategicznymi

Uszczegółowieniem celów strategicznych są odpowiadające im cele operacyjne, przedstawione w kolejnych podrozdziałach Strategii. Każdy z celów strategicznych został ponadto scharakteryzowany, w oparciu o przeprowadzoną wcześniej diagnozę oraz wyniki analizy SWOT.

V. CELE OPERACYJNE ROZWOJU GMINY RZEPIN

Cele operacyjne stanowią rozwinięcie celów strategicznych i charakteryzują się bliższym od nich horyzontem czasowym. Realizacja celów operacyjnych warunkuje osiągnięcie strategicznych celów rozwoju. Powinny one zostać sformułowane w taki sposób, aby były osiągalne i mierzalne. Do każdego z celów operacyjnych przypisano konkretne **zadania**, których realizacja planowana jest w latach 2008-2015.

Zadania to konkretne zamierzenia i przedsięwzięcia, które w całości lub w części realizują jeden lub więcej celów operacyjnych.

Cel nr I - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej oraz jego cele operacyjne

Stan infrastruktury technicznej i społecznej w Gminie Rzepin wymaga poprawy, a istniejące już elementy wymagają rozbudowy i polepszenia ich funkcjonalności. Część sieci wymaga koniecznej modernizacji i dostosowania do potrzeb obecnych – projektowane niejednokrotnie kilkadziesiąt lat temu nie spełniają wymaganych standardów. Stan infrastruktury stanowi jeden z podstawowych elementów wpływających na odczuwany przez ludność komfort życia w jednostce. Stopień wyposażenia w podstawowe media (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa, sieć elektryczna) oraz stan dróg Gminnych, powiatowych i wojewódzkich jest ponadto jednym z decydujących czynników warunkujących zdolność jednostki do przyciągania inwestorów zewnętrznych.

Równie istotne, jak poprawa stanu infrastruktury technicznej, jest polepszenie jakości funkcjonującej infrastruktury społecznej. Analiza potrzeb w tym obszarze wskazuje wyraźnie na konieczność rozbudowy i modernizacji bazy oświatowej oraz stworzenie warunków do zaspokajania potrzeb kulturalnych mieszkańców Gminy. Realizacja zadań w zakresie poprawy stanu infrastruktury jest skorelowana ściśle z wdrażaniem pozostałych celów strategicznych, zwłaszcza Celu IV.

Cel strategiczny nr I. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej

Cele operacyjne

1. Inwestycje w infrastrukturę techniczną

1.1. Inwestycje w infrastrukturę drogową

Zadania

- 1.1.1. Budowa, przebudowa i modernizacja dróg na terenie Gminy,
- 1.1.2. Utwardzenie dróg gruntowych,
- 1.1.3. Remonty dróg Gminnych,
- 1.1.4. Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Rzepin,
- 1.1.5. Budowa obwodnicy Rzepina,
- 1.1.6. Zmiana organizacji ruchu na terenie Starego Miasta.

1.2. Inwestycje w infrastrukturę sanitarną

Zadania

- 1.2.1. Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków,
- 1.2.2. Budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz przepompowni ścieków na terenie Gminy Rzepin,
- 1.2.3. Modernizacja sieci wodociągowej na terenie Gminy.

1.3. Tworzenie sieci szerokopasmowej

Zadania:

- 1.3.1. Sieć szerokopasmowa na terenie Gminy Rzepin.

Przykładowe wskaźniki:

- Długość wybudowanych / zmodernizowanych dróg w ciągu roku,
- Długość wybudowanych / zmodernizowanych chodników w ciągu roku,
- Liczba oprav oświetleniowych zamontowanych w ciągu roku,
- Liczba gospodarstw podłączonych do sieci kanalizacyjnej / wodociągowej/ w ciągu roku,
- Ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych w ciągu roku.

- Długość sieci szerokopasmowej w ciągu roku.

2. Inwestycje w infrastrukturę społeczną

Zadania:

- 2.1. Remont budynków użyteczności publicznej (świetlice wiejskie, budynki szkolne, budynki OSP),
- 2.2. Budowa obiektów sportowych oraz boisk i placów zabaw na terenie Gminy:
 - 2.2.1. Budowa Centrum Sportu i Rekreacji,
 - 2.2.2. Budowa zaplecza sportowego przy Zespole Szkół w Kowalowie,
 - 2.2.3. Budowa boisk osiedlowych i wielofunkcyjnych na terenie Gminy Rzepin,
- 2.3. Tworzenie obiektów kulturalnych na obszarach wiejskich.

Przykładowe wskaźniki:

- Liczba wyremontowanych budynków szkolnych w czasie realizacji strategii,
- Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji,
- Liczba zbudowanych / zmodernizowanych obiektów sportowych w czasie realizacji strategii,
- Powierzchnia nowopowstałych boisk osiedlowych i wielofunkcyjnych.

Cel nr II – Wsparcie lokalnej gospodarki oraz tworzenie zachęt dla inwestorów zagranicznych

Dobrze rozwinięta struktura działalności gospodarczej stanowi istotny czynnik rozwojowy każdej jednostki terytorialnej. Należy dążyć do wykorzystania potencjału aktywności gospodarczej mieszkańców Gminy Rzepin poprzez stworzenie dogodnych warunków funkcjonowania przedsiębiorczości. Proponuje się wzmocnienie i aktywizację trzech obszarów gospodarowania, jako podstaw gospodarczego rozwoju Gminy:

- przedsiębiorstwa prywatne – prowadzone przez mieszkańców Gminy oraz potencjalni inwestorzy zewnątrz,
- turystyka – turystyka aktywna i agroturystyka.

Zwiększenie liczby działających przedsiębiorstw oraz podniesienie stopnia ich dochodowości pozwoli zwiększyć dochody Gminy z tytułu podatku od osób prawnych i podatku od osób fizycznych. Dużą wagę przykładają się do wzmocnienia sektora rolnego, jako naturalnego źródła dochodów

mieszkańców Gminy. Poprawa sytuacji w rolnictwie Gminy Rzepin nie jest możliwa w obecnym stanie rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego oraz niewystarczającej dochodowości działalności rolnej.

Proponuje się ponadto wykorzystanie potencjału kulturowego i turystycznego Gminy, poprzez rozwój działalności agroturystycznej oraz coraz popularniejszej turystyki aktywnej (wędkarstwo, jeździectwo, wycieczki rowerowe, kajakarstwo itp.). W perspektywie okresu realizacji strategii planuje się zwiększenie rocznej liczby turystów odwiedzających obszar Gminy. Omawiana forma turystyki jest odzwierciedleniem naturalnego potencjału Gminy Rzepin w tym zakresie. Przychody z działalności turystycznej stanowią mają w zamysle dodatkowe, ważne źródło dochodu mieszkańców oraz pośrednio wpływać na zwiększenie obrotów funkcjonujących punktów handlowych.

Rozwój turystyki nie jest możliwy bez właściwej, dobrze zaplanowanej polityki promocyjnej. Działania w zakresie informacji i promocji Gminy Rzepin stanowią jeden z poniższych celów operacyjnych.

Cel strategiczny nr II. Wsparcie lokalnej gospodarki oraz tworzenie zachęt dla inwestorów zagranicznych

Cele operacyjne

1. Tworzenie warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej

Zadania:

- 1.1. Podnoszenie kwalifikacji potencjalnych i obecnych przedsiębiorców,
- 1.2. Uproszczenie procedur dla nowotworzonych firm,
- 1.3. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych.

Wskaźniki:

- Liczba osób biorących udział w specjalistycznych szkoleniach rocznie,
- Liczba firm powstałych w okresie realizacji strategii,
- Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych.

2. Restrukturyzacja i modernizacja rolnictwa

Zadania:

- 2.1. Wspieranie tworzenia grup producenckich,
- 2.2. Wsparcie specjalizacji produkcji rolnej,
- 2.3. Podnoszenie kwalifikacji rolników poprzez programy szkoleniowe,

Wskaźniki:

- Liczba rolników biorących udział w specjalistycznych szkoleniach rocznie,
- Liczba gospodarstw ekologicznych, powstałych w czasie realizacji strategii,
- Ilość grup producenckich, powstałych w czasie realizacji strategii.

3. Rozwój turystyki, agroturystyki i turystyki aktywnej

Zadania:

- 3.1. Wsparcie tworzenia gospodarstw agroturystycznych,
- 3.2. Przygotowanie i oznaczenie szlaków turystycznych, rowerowych i pieszych oraz tworzenie warunków dla turystyki aktywnej,
 - 3.2.1. Zagospodarowanie Jez. Długiego i Jez. Busko na cele rekreacyjne,
 - 3.2.2. Przystawanie otoczenia rzeki Ilanki do celów turystycznych,
- 3.3. Poprawa stanu obiektów stanowiących atrakcje turystyczne Gminy,
 - 3.3.1. Renowacja Starego Miasta,
 - 3.3.2. Renowacja zabytkowych kościołów,
 - 3.3.3. Zagospodarowanie skweru pomiędzy ul. Dworcową i Al. Wolności.
- 3.4. Opracowanie kompleksowej oferty turystycznej Gminy w ramach inwentaryzacji zabytków i pomników przyrody.

Wskaźniki:

- Liczba turystów odwiedzających Gminę Rzepin rocznie,
- Liczba gospodarstw agroturystycznych, powstałych w czasie realizacji strategii,
- Długość oznakowanych szlaków pieszych i rowerowych rocznie.

4. Promocja Gminy Rzepin

Zadania:

- 4.1. Opracowanie i realizacja strategii promocji Gminy,
- 4.2. Rozwój idei partnerstw krajowych i międzynarodowych, poprzez poszukiwanie jednostek samorządu terytorialnego w kraju i zagranicą i podpisywanie umów partnerstwa.

Wskaźniki:

- Opracowana strategia promocji Gminy,
- Ilość nowych umów partnerstwa podpisanych z Gminami zagranicznymi, w okresie realizacji strategii.

Cel nr III – Rozwój usług dla mieszkańców

Wzrost poziomu życia mieszkańców jest wartością trudnomierzalną. Na odczuwanie komfortu bądź dyskomfortu życia wpływ mają czynniki obiektywne i subiektywne. Do czynników obiektywnych zaliczyć można łatwy dostęp do urządzeń infrastruktury technicznej i społecznej, poziom zamożności jednostek, możliwości kształcenia stworzone dla mieszkańców. Czynniki subiektywne są trudniej namacalne i wiążą się najczęściej z zaspokajaniem potrzeb wyższego rzędu – potrzeb kulturalnych, edukacyjnych, atrakcyjnym wykorzystaniem czasu wolnego itp. Nie jest możliwe analityczne wydzielenie celów mających wyłączny wpływ na poczucie wzrostu poziomu życia mieszkańców, bez częściowego przynajmniej odniesienia do pozostałych celów strategicznych. Realizacja zadań w ramach Celów I i II ma istotny wpływ na odczuwanie komfortu życia, a komfort jest częściowo pochodną odczuć płynących z realizowanych przedsięwzięć. Cele operacyjne przedstawione w ramach tego celu strategicznego odnoszą się głównie do zagadnień dotąd nieporuszonych, jak walka z ubóstwem, zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i inne.

Cel strategiczny nr III. Rozwój usług dla mieszkańców

Cele operacyjne:

1. Działalność na rzecz zwiększenia dochodów mieszkańców Gminy i ograniczania obszarów biedy

Zadania:

- 1.1. Pobudzenie aktywności zawodowej mieszkańców,
- 1.2. Pomoc grupom ludności wymagającym opieki – starsi, niepełnosprawni, rodziny wielodzietne, matki samotnie wychowujące dzieci,
- 1.3. Wsparcie powstawania i rozwoju małych przedsiębiorstw lokalnych.

Wskaźniki:

- Stopa bezrobocia w Gminie na koniec każdego roku realizacji strategii,
- Liczba odbiorców świadczeń pomocowych na koniec każdego roku realizacji strategii,
- Liczba firm powstałych w Gminie w okresie realizacji strategii.

2. Stworzenie warunków rozwoju działalności kulturalnej

Zadania:

- 2.1. Rozbudowa kalendarza imprez kulturalnych
- 2.2. Promocja kultury lokalnej i regionalnej.

Wskaźniki:

- Liczba imprez kulturalnych organizowanych w ciągu roku,
- Opracowana koncepcja kalendarza imprez kulturalnych oraz strategia promocji kultury miejscowej.

3. Działalność na rzecz ochrony zdrowia, sportu i rekreacji

Zadania:

- 3.1. Wsparcie programów z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia,
- 3.2. Opracowanie programu imprez sportowo-rekreacyjnych, w celu zaangażowania mieszkańców Gminy w czynne uprawianie sportu.

Wskaźniki:

- Liczba osób uczestniczących w badaniach profilaktycznych organizowanych w Gminie w ciągu roku,
- Liczba imprez sportowo-rekreacyjnych organizowanych w ciągu roku.

4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego

Zadania:

- 4.1. Budowa systemu monitoringu miasta,

Wskaźniki:

- Liczba zainstalowanych urządzeń monitoringowych,

Cel nr IV – Zwiększenie absorpcji środków finansowych UE oraz innych grantów

Okres programowania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE na lata 2007-2013, a następnie na 2014 – 2020 stwarza jednostkom samorządu terytorialnego niepowtarzalną szansę finansowania projektów rozwojowych, których realizacja byłaby niemożliwa (lub bardzo utrudniona), przy wykorzystaniu wyłącznie środków własnych. Naczelnym celem Gminy Rzepin w najbliższych latach jest poprawa stopnia absorpcji zewnętrznych środków dotacyjnych i grantowych (w tym zwłaszcza funduszy unijnych). W tym celu konieczne jest stworzenie właściwych warunków, pozwalających efektywnie pozyskiwać, a następnie wykorzystywać dostępne środki. Niezbędne jest podniesienie poziomu wiedzy na temat środków unijnych oraz nabycie umiejętności zarządzania projektami już realizowanymi. Co ważne, realizacja zadań przyporządkowanych do pozostałych celów strategicznych

zależy w dużej mierze od umiejętności zdobycia zewnętrznego dofinansowania przygotowywanych przedsięwzięć.

Cel strategiczny nr IV. Zwiększenie absorpcji środków finansowych UE oraz innych grantów

Cele operacyjne:

1. Stworzenie warunków zwiększających absorpcję grantów unijnych oraz innych środków dotacyjnych

Zadania:

- 1.1. Opracowanie strategii pozyskiwania środków unijnych oraz innych grantów,
- 1.2. Podniesienie kwalifikacji pracowników,

Wskaźniki:

- Opracowana strategia pozyskiwania środków unijnych oraz innych grantów,
- Liczba godzin szkoleniowych (w zakresie pozyskiwania funduszy) przypadająca na jednego pracownika Urzędu Miejskiego,
- Wielkość pozyskanych środków.

2. Efektywne zarządzanie realizowanymi projektami

Zadania:

- 2.1. Przeszkolenie pracowników odpowiedzialnych w zakresie zarządzania projektami (wg metodyki PRINCE2 lub PCM),
- 2.2. Koordynacja działań referatów urzędowych w celu efektywnego zarządzania środkami.

Wskaźniki:

- Liczba godzin szkoleniowych (w zakresie zarządzania projektami) przypadająca na jednego pracownika Urzędu Miejskiego,
- Wdrożony system zarządzania projektami unijnymi.

VI. WDRAŻANIE STRATEGII ORAZ MONITORING REALIZACJI CELÓW

W realizację Strategii zostaną zaangażowane władze samorządowe Gminy, Gminne jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, lokalni przedsiębiorcy oraz mieszkańcy Gminy. Korzyści wynikające z osiągnięcia celów strategicznych będą bowiem udziałem wszystkich.

Aby Strategia osiągnęła zakładane efekty władze Gminy i koordynatorzy strategii powinni czuwać nad:

- skutecznym wdrożeniem Strategii,
- wyszukiwaniem nowatorskich rozwiązań w otoczeniu rynkowym,
- modyfikowaniem długofalowych założeń i planów,
- pobudzaniem prorozwojowych inicjatyw społecznych,
- wykorzystywaniem dla Gminy szans jakie stwarza wolny rynek,
- niwelowaniem zagrożeń hamujących rozwój Gminy,
- pozyskiwaniem środków finansowych na realizację Strategii ze źródeł budżetowych, pozabudżetowych krajowych i zagranicznych, w tym z Unii Europejskiej,
- promocją poszczególnych działań realizowanych w ramach Strategii.

Instytucje, organizacje pozarządowe, liderzy, mieszkańcy Gminy bądź osoby z nią związane mogą być animatorami rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy. Eksperti zewnętrzni spełniają tylko funkcję katalizatora proponowanych zmian.

Monitorowanie realizacji strategii

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Strategii posiada Burmistrz. Dodatkowo w monitorowaniu uczestniczyć będzie zespół zadaniowy do spraw realizacji Strategii. Główną jego rolę będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w dokumencie oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania i w razie potrzeby aktualizowanie Programu w zakresie dostosowania go do zmieniających się uwarunkowań.

Do monitorowania, oceny realizacji programu, jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami Strategii oraz osiągane wskaźniki produktów.

W celu monitorowania wdrażania Strategii i oceny jego efektywności w stosunku do ustalonych celów, konieczne jest ustalenie zestawu wskaźników. Decyzje w tej sprawie powinny być podejmowane jeszcze przed rozpoczęciem wdrażania Strategii lub we wczesnej fazie jego realizacji tak, aby odpowiednie dane mogły zostać zebrane. W większości przypadków można im przypisać poziomy celów, które ogólnie odpowiadają celom dokumentu.

Możemy wyróżnić następujące poziomy wskaźników:

- **wskaźniki wkładu** dotyczą przyznanego budżetu na każdym poziomie pomocy. Wskaźniki **finansowe** są wykorzystywane do monitorowania postępów w ramach (rocznych) zobowiązań i wypłat funduszy dostępnych dla danego działania w stosunku do jego dopuszczalnych kosztów.
- **Wskaźniki wyników** odnoszą się do działalności. Są one mierzalne w jednostkach fizycznych lub monetarnych (np. długość zbudowanej drogi, liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie finansowe).
- **Wskaźniki rezultatu** odnoszą się do bezpośredniego efektu spowodowanego przez działanie. Dostarczają one informacji o zmianach np. w zachowaniu, zdolności i efektywności bezpośrednich beneficjentów. Wskaźniki te mogą być wyrażane w jednostkach fizycznych (np. skrócenie czasu podróży, liczba uczestników, którzy ukończyli szkolenie, liczba wypadków drogowych, etc.) lub finansowych (wzrost zasobów sektora prywatnego, obniżenie kosztów transportu).
- **Wskaźniki wpływu** odnoszą się do konsekwencji Strategii wykraczających poza jej bezpośrednich beneficjentów. Można zdefiniować dwa typy wpływu: wpływ bezpośredni, to te efekty, które występują po upływie pewnego czasu, ale bezpośrednio wiążą się z podjętymi działaniami; wpływ globalny to efekty w długim okresie, oddziałujące na szerszą populację. Badanie tego wpływu jest złożone, a określenie przejrzystych relacji przyczynowo-skutkowych często bardzo trudne.

Wskaźniki skuteczności, efektywności i wykonania

W ogólnym zarysie, aby działanie mogło być przedmiotem szczegółowej oceny, ewaluacja musi dotyczyć całego zespołu specyficznych kwestii. Rysunek przedstawia jak te zagadnienia sytuują się w ramach danego planowania.

Zestawienie: Zagadnienia specyficzne dla ewaluacji

- **Odpowiedniość (adekwatność):** *Do jakiego stopnia cele Strategii są odpowiednie do zmieniających się potrzeb i priorytetów na poziomie krajowym i ewolucyjnym?*
- **Efektywność:** *W jaki sposób zasoby (wkład) zostały przetworzone na wyniki i rezultaty?*
- **Skuteczność:** *Do jakiego stopnia Strategia przyczynia się do osiągnięcia jego szczegółowych i ogólnych celów?*
- **Użyteczność:** *Czy Strategia przyczyniła się do zaspokojenia potrzeb grup docelowych lub społecznych?*
- **Trwałość:** *Jakie są szanse, że zmiany (lub wytworzone dobra) będą trwałe po zakończeniu realizacji Strategii?*

Przy użyciu wskaźników zdefiniowanych wyżej możemy zmierzyć takie zagadnienia jak skuteczność i efektywność.

- Skuteczność porównuje to, co zostało zrobione z tym, co początkowo zostało zaplanowane, tzn. porównuje wyniki, rezultaty i/lub wpływ rzeczywisty z oczekiwanym.
- Efektywność określa relację pomiędzy wynikami, rezultatami i/lub wpływem a wkładem (zwłaszcza środkami finansowymi) wykorzystanym do ich osiągnięcia.

Wielkości efektywności i skuteczności mogą więc być wyliczone dla każdego etapu Strategii lub działania, tzn. dla wyników, rezultatów i wpływu. Te wielkości pozwalają porównać to, co zostało osiągnięte z tym, co było zaplanowane (skuteczność) oraz ze środkami, które zostały wykorzystane (efektywność). Te wskaźniki dostarczają użytecznych informacji dla zarządzających Strategią oraz dla przeprowadzających ewaluację, pomagając w podejmowaniu lepszych decyzji dotyczących planowania lub jego kolejnej edycji.

Dane „wejściowe” odnoszą się do wielkości początkowych, w stosunku do których mierzone następnie są wskaźniki wpływu. Powinny one być ustalane w odniesieniu do celów dokumentu i mogą zawierać, między innymi, początkową liczbę miejsc pracy w przemyśle w regionie lub aktualną liczbę prywatnych inwestycji w danym sektorze lub przemyśle. W praktyce, często spotyka się spore braki w dostępności danych dotyczących niektórych istotnych obszarów, zwłaszcza dla małych i średnich przedsiębiorstw (MSP).

Dane wejściowe są niezbędne jeśli wskaźniki dokumentu mają mieć jakiegokolwiek znaczenie. Dla przykładu, jeśli celem danego działania jest wzrost liczby MSP w regionie, najbardziej odpowiednią

daną wyjściową będzie liczba MSP w tym regionie w momencie rozpoczęcia realizacji Strategii. Gdy dysponujemy tą informacją, będzie możliwe obliczenie, bardzo precyzyjne, że np. 20% przedsiębiorstw działających w danym regionie kwalifikujących się do pomocy skorzystało ze wsparcia w ramach funduszy strukturalnych.

W miarę realizacji Strategii istnieje możliwość pogłębienia i uzupełnienia tych informacji. Ustalanie danych wejściowych powinno być przeprowadzane w taki sposób, by odpowiednio odzwierciedlić cele zawarte w danej Strategii. W niektórych przypadkach może być użyteczne zebranie specyficznych danych dotyczących beneficjentów Strategii, np. MSP. Bardziej szczegółowe wskaźniki, dotyczące przemysłu, wielkości lub płci mogą dostarczyć pełniejszego opisu beneficjentów i pozwolić na porównanie ich z efektami wcześniejszych działań lub z działaniami podejmowanymi w innych regionach.

Głównym źródłem dla większości danych wejściowych są oficjalne statystyki. Czasem jednak te źródła mogą powodować pewne problemy, takie jak:

- niedostępność danych na odpowiednim poziomie geograficznym;
- opóźnienia w publikowaniu danych (dla przykładu, Eurostat, dane dotyczące PKB na osobę są publikowane dwu/trzyletnim opóźnieniem);
- braki w oficjalnych statystykach w odniesieniu do potrzeb Strategii (dla przykładu, w oficjalnych statystykach może nie znajdować się rozróżnienie na pracowników zatrudnionych w pełnym i niepełnym wymiarze pracy);
- brak danych dostatecznie szczegółowo rozbitych na poszczególne sektory.

Obowiązkiem instytucji odpowiedzialnej za zadanie monitorowania, czyli władz zarządzających, jest określenie, na podstawie istniejących priorytetów i zdolności, struktury systemu monitorowania i takiego **poziomu szczegółowości**, który zapewni przeprowadzanie monitorowania zgodnego z potrzebami różnych grup użytkowników.

Należy zapewnić regularne monitorowanie postępów rzeczowych i finansowych podejmowanych działań i, o ile to możliwe, również rezultatów. Pomimo że środki administracyjne i zarządcze stanowią ważnych czynnik, również rezultaty powinny być monitorowane, przynajmniej dla najbardziej istotnych dla Strategii działań.

Ocena szczegółowego wpływu (w kategoriach celów szczegółowych) może się rozpocząć dopiero, gdy system monitorowania dostarczy **odpowiednich informacji** na temat postępów w realizacji oraz odpowiadających im rezultatów (efekty natychmiastowe oraz pośrednie wobec zatrudnienia, bezpośrednie zatrudnienie uczestników po zakończeniu szkolenia). Działanie systemu

monitorowania powinno wyrażać to stopniowe podejście, biorąc pod uwagę zarówno specyficzne okoliczności i potrzeby, jak również poziom zasobów dostępnych do podjęcia tych działań.

Ocena efektywności wdrażania oraz aktualizacja strategii

Zaleca się skwantyfikowanie celów i związanych z nimi wskaźników odpowiadających Strategii, priorytetom i działaniom. W przeciwnym razie niemożliwe będzie określenie do jakiego stopnia osiągane są początkowe cele. Dane pozwalające na skwantyfikowanie celów Strategii zazwyczaj są dostępne. Nieuchronnie, jak we wszystkich zadaniach związanych z przewidywaniem, będzie w tej sytuacji wymagany, oprócz przetwarzania danych, element oceny. Kwantyfikacja powinna opierać się na danych wyjściowych i odnosić się do wartości miernika (benchmarku) uzyskanego z wcześniejszego monitorowania i ewaluacji, na przykład koszt utworzenia lub utrzymania jednego miejsca pracy w danym sektorze.

Zadanie ewaluacji każdej Strategii może być podzielone na trzy etapy: ewaluację *ex-ante*, w połowie okresu i *ex post*. Na każdym z tych etapów ewaluacja musi odnieść się do specyficznych zagadnień związanych z wykonywaniem Strategii. Wskaźniki stanowią więc główne źródło informacji, na których opiera się ewaluacja, ale jednocześnie same są przedmiotem specyficznej oceny na różnych etapach.

Ewaluacja *ex-ante* powinna odnosić się do następujących elementów:

- Powiązania i spójności pomiędzy celami ogólnymi, celami szczegółowymi i działaniami, które powinny być zawarte w uzupełniającym dokumencie strategicznym;
- Istnienia i odpowiedniości wskaźników wyników, rezultatów i wpływu na każdym poziomie pomocy;
- Wiarygodności poziomu kwantyfikacji celów,
- Przeprowadzający ewaluację powinni odgrywać aktywną rolę w podnoszeniu jakości systemu wskaźników.

Ewaluacja w połowie okresu powinna badać stopień osiągniętej skuteczności na podstawie wskaźników zebranych w toku monitorowania oraz ocenić jakość i odpowiedność tych wskaźników.

Ewaluacja *ex post* pozwala, na podstawie końcowych danych uzyskanych poprzez monitorowanie, na porównanie celów oczekiwanych z celami rzeczywiście osiągniętymi (włącznie z wpływem).

Biorąc pod uwagę, że prawdopodobnie nie jest możliwe uzgodnienie jednej definicji „ewaluacji”, która cieszyłaby się powszechną aprobatą, identyfikuje się pewne kluczowe elementy, które powinny charakteryzować ewaluację:

- **ewaluacja powinna być *analityczna*** – powinna opierać się na uznawanych technikach badawczych;
- **ewaluacja powinna być *systematyczna*** – wymaga dokładnego zaplanowania i spójnego wykorzystywania wybranych technik;
- **ewaluacja powinna być *rzetelna*** – ustalenia ewaluacji powinny być podobne w przypadku przeprowadzania jej przez różnych ewaluatorów mających dostęp do tych samych danych i wykorzystujących te same metody analizy danych;
- **ewaluacja powinna być *skoncentrowana na problemach*** – ewaluacja powinna odnosić się do istotnych problemów dotyczących Strategii, mianowicie jego trafności, efektywności i skuteczności;
- **ewaluacja powinna być *przydatna dla użytkowników*** – oznacza to po prostu, że ewaluacja powinna być zaprojektowana i wdrażana w taki sposób, który zapewni dostarczenie użytecznych informacji dla osób podejmujących decyzje, w zależności od okoliczności politycznych, ograniczeń projektu oraz dostępnych zasobów.

Głównym celem przeprowadzania ewaluacji Strategii jest oczywiście jej ulepszenie. Ewaluację można także przeprowadzić z zamiarem określenia efektów Strategii dla społeczeństwa lub wsparcia osób podejmujących decyzję w wyrobieniu sobie opinii na temat wartości dokumentu. Rozróżnia się trzy podstawowe przyczyny ewaluacji:

- usprawnienie zarządzania;
- dla celów odpowiedzialności;
- wsparcie alokacji zasobów finansowych.

Ewaluacja ex-post i w połowie okresu często podejmowana jest dla **celów zarządzania**, np. w celu oceny i usprawnienia wdrażania Strategii. Z zasady osoby zaangażowane w zarządzanie Strategią powinny wiedzieć jakie są jego silne i słabe strony, jak może on być usprawniony, jakie aspekty dokumentu funkcjonują prawidłowo, a jakie nie i jaki jest stosunek klientów, pracowników i innych osób do realizowanej Strategii. Może to doprowadzić osoby odpowiedzialne za zarządzanie i podejmowanie decyzji do powtórnego przemyślenia problemów, które leżą u podłoża dokumentu.

Odpowiedzialność jest kolejnym ważnym powodem przeprowadzania ewaluacji, zwłaszcza w kontekście UE, gdzie staje się ona coraz częściej obowiązkiem wynikającym z przepisów prawa. Przeprowadzeniem ewaluacji zainteresowani są zarówno zwolennicy, jak i przeciwnicy Strategii, a także

przeciętni obywatele. Ewaluacja przeprowadzana dla celów odpowiedzialności koncentruje się najczęściej na oddziaływaniu strategii (stopniu w jakim przyczynia się on do osiągnięcia zakładanych efektów) oraz na relacji jego efektów do kosztów (*value for money*) i ma na celu poprawę przejrzystości.

Ewaluacja może być wreszcie wykorzystywana w celu **poprawy alokacji zasobów finansowych** w ramach danej organizacji. W kontekście UE, powód ten jest ściśle związany z zagadnieniem odpowiedzialności.

Główne cele ewaluacji charakteryzuje się w sposób następujący:

- Cel poznawczy - głównym celem oceny (ewaluacji) w takim podejściu jest zwiększenie wiedzy zamawiającego oraz zainteresowanych partnerów na temat zasad działania Strategii lub projektu, poznanie wewnętrznych i zewnętrznych mechanizmów działających w Strategiach, uzyskanie informacji dotyczącej efektów, jego sukcesów i niepowodzeń itp. Wiedza uzyskana w trakcie oceny (ewaluacji) poznawczej ma pomóc w wypracowywaniu polityki i Strategii w danej dziedzinie. Ocena (ewaluacja), której głównym celem jest cel poznawczy jest także wykorzystywana w badaniach naukowych prowadzonych w dziedzinie, której dotyczy Strategia będący przedmiotem oceny (ewaluacji);
- Cel instrumentalny - głównym celem oceny (ewaluacji) w podejściu instrumentalnym jest wykorzystanie jej wyników i rezultatów do podejmowania decyzji związanych z realizowanymi Strategiami. Cel instrumentalny wyraża się w dwojakiego rodzaju podejściu do oceny (ewaluacji). Przeprowadzenie oceny (ewaluacji)

Pracę zespołu ewaluacyjnego można podzielić na cztery etapy:

- **Strukturyzacja** - etap ten nie zawsze występuje przy realizacji zadania ewaluacyjnego. Jeśli cele oceny (ewaluacji) są zdefiniowane w precyzyjny i jednoznaczny sposób, członkowie zespołu ewaluacyjnego mogą od razu przystąpić do drugiego etapu realizacji oceny - obserwacji. Jeśli jednak zakres zadań jest niejasny lub pewne kwestie związane z ocenianą Strategią wymagają sprecyzowania, w początkowej fazie realizacji zadania ewaluacyjnego, konieczne jest między innymi określenie (ewaluacja *ex-ante*) lub przywrócenie logicznej struktury ocenianej Strategii.
- **Obserwacja** - na etapie tym dokonuje się określenia zakresu przedmiotowego i podmiotowego badań (np. z jakimi osobami należy przeprowadzić wywiad i na jaki temat) i na tej podstawie przystępuje się do zbierania danych i faktów związanych z oceną Strategii.

- **Analiza** - po zebraniu odpowiednich danych zespół ewaluacyjny wykorzystuje odpowiednie techniki w celu interpretacji danych, ich porównania oraz szacowania efektów Strategii.
- **Ocenianie** (ang. judgement) - w ostatnim etapie ewaluacji dokonuje się oceny efektów Strategii w stosunku do określonych kryteriów (pytań ewaluacyjnych) oraz formułuje się syntetyczne wnioski i rekomendacje. Na tym etapie procesu ewaluacyjnego eksperci winni stwierdzić faktyczną jakość ocenianej Strategii. W fazie oceniania określa się przykładowo, czy stworzoną w ramach ocenianej Strategii liczbę miejsc pracy należy uznać za sukces Strategii czy też biorąc pod uwagę różne czynniki, mogła być ona znacznie wyższa.

Aktualizacja Strategii jest ważnym wymogiem aktywnej jej realizacji, umożliwia bowiem stwierdzenie, czy Strategia realizowana jest prawidłowo, a jej założenia nadal są aktualne.

Uaktualnianie Strategii powinno polegać na:

- analizowaniu raportów o sytuacji gospodarczej i społecznej Gminy w sposób cykliczny,
- stałej kontroli i ocenie stanu środowiska przyrodniczego Gminy i jej sąsiedztwa,
- sporządzaniu ekspertyz dla władz Gminy dotyczących perspektyw rozwoju Gminy,
- bieżącej kontroli stopnia realizacji Strategii i informacji o efektach podejmowanych działań,
- utworzeniu i aktualizacji danych Gminnego banku danych o firmach, ofercie turystycznej, rekreacyjnej, ofertach pracy, osobach bezrobotnych, formach pomocy, możliwościach edukacji, źródłach finansowania rozwoju i promocji Gminy,
- stworzeniu systemu wczesnego ostrzegania o nieprawidłowościach w rozwoju Gminy

Oceny skuteczności realizacji Strategii dokonywać winien **raz do roku** zespół ekspertów powołany przez Gminę Rzepin.

Zapisy Strategii mogą być modyfikowane w trybie właściwym dla jej uchwalenia.

PODSUMOWANIE

Strategia Rozwoju Gminy Rzepin wskazuje podstawowe kierunki rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Wśród podstawowych problemów, z jakimi Gmina musi się zmierzyć w okresie realizacji Strategii na pierwszy plan wysuwają się kwestie migracji ludności zamieszkującej ten obszar i wynikająca z tego malejąca liczba mieszkańców Gminy oraz konieczność poprawy stanu Gminnej infrastruktury technicznej. Stosunkowo niewielki budżet wpływa na potrzebę poszukiwania zewnętrznych źródeł finansowania projektowanych przedsięwzięć, zwłaszcza w ramach funduszy strukturalnych UE. Konieczna jest poprawa stopnia absorpcji środków unijnych, z uwagi na niewystarczające wykorzystanie funduszy w latach 2004-2006. Istotność tej kwestii podkreślona została poprzez wyznaczenie właściwego, odrębnego celu strategicznego.

Korzystne zmiany, których wprowadzenie zakłada niniejsza Strategia, możliwe są do zrealizowania przy aktywnym zaangażowaniu społecznym ze strony ludności i przy wykorzystaniu istniejącego potencjału ludnościowego. Zakłada się poprawę atrakcyjności turystycznej Gminy, poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych oraz rozwój oferty agroturystycznej i dotyczącej turystyki aktywnej.

Realizacja Strategii pozwoli znacząco podnieść komfort życia mieszkańców Gminy Rzepin, co wpłynie bezpośrednio na pozytywną realizację misji jednostki, wskazanej w dokumencie.

